Ը· ՏԱՐԻ 2278 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՆԱՒԱՍԱՐԴ 4384 20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1891 27 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1309 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս
درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ... 150
» » Վեցամսեայ ... 75
» » Եռամսեայ ... 40
Օտար երկիրներ Տարեկան ... 56
» » Վեցամսեայ ... 28
[illegible] թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
[illegible] Ղրշ. 50
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւններ ետ չի տրուիր։
Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ
ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ՄԵՐՈՅ
ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ

Բիւրք բիւրուց հաւատարիմ հպատակք փառապանծ Գահուն Օսմանեանց՝ մեծաւ խնդութեամբ տօնեցին երէկ, երկուշաբթի, 19 օգոստոս 1891, զՎեցտասաներորդ Տարեդարձ Բարեբաստիկ Գահակալութեան Նորին Կայսերական Վեհափառութեան Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ. Բարեխնամ Կայսեր, Հօրն Հասարակաց։

Ի շարս Օսմանեան Վեհապետաց, ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԽԱՆ բռնած է նշանաւոր դիրք Իւրով յառաջադէմ ոգւովն, աշխարհաշէն դիտաւորութեամբքն, Նրբին քաղաքագիտութեամբն, և հպատակասէր հոգածութեամբքն։

Գահակալութեամբն բացաւ Թուական Նոր ի պատմութեան Մեծի Տէրութեանս, եւ յաւերժական յիշատակաց արժանի եցոյց զինքն մեծագործութեամբքն և բարեկար արդեամբք։

Առաջի աչաց բերելով Մեծափառ Տէրութեանս բազմայոյզ տագնապներն հնգետասան ամօք յառաջ, մարդ երկիւղիւ կը համակուի խորհելով թէ ի՛նչ պիտի լինէր վիճակ Տաճկաստանի, եթէ չունենար Վեհապետ մի հայրենասէր, յառաջդիմասէր, ազատամիտ եւ լուսամիտ, որպէս ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԿԱՅՍՐ։

Յամենայն դէպս և յարկածս ընդ որս անցաւ Թուրքիա յընթացս հնգետասան ամաց, արեգակնափայլ երեւցան նրբամիտ աշխարհավարութիւնն, հպատակասէր նախանձախնդրութիւնն և կորովալի վարչագիտութիւնն Ն. Կ. Վեհափառութեան, շնորհիւ որոց Տաճկաստան այժմ կը գտնուի համեմատաբար լաւագոյն վիճակի մէջ, և լի յոյս է երջանկագոյն օրեր վայելելու։

Հպատակաց Իւրոց իմացական և տնտեսական բարւոքումն ու զարգացումն եղաւ մեծագոյն առարկայ հոգածութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան, և երկիրս բարեբախտ եղաւ տեսնելու բացումն նոր վարժարանաց, շինութիւնն երկաթուղեաց, ճանապարհաց, կամրջաց և նաւահանգստաց, յաջողութիւնն յուսալից հաստատութեանց և ձեռնարկութեանց, որք մեծամեծս յուսալ կուտան գեղեցիկ երկրիս նիւթական և բարոյական զարգացմանն համար։

Հայք, բազմադարեան հաւատարիմ հպատակք Օսմանեան մեծազօր Տէրութեան, զայս մեծ Տարեդարձ մասնաւոր խնդութեամբ տօնեցին, շնորհակալու մտօք յիշելով զամենայն բարիս զոր վայելեցին ընդ հովանեաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Եւ նովին երախտագիտութեամբ, ուր որ բնակեալ են ի Տաճկաստան, միաբան միասիրտ և մեծաձայն աղաղակեցին «ԿԵՑՑԷ՛, ՅԱՒԷՐԺ ԿԵՑՑԷ՛ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՅՍՐՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ»։

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏ. 20|1 ՍԵՊՏ. 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Մեր շաբաթ աւուր թիւով հրատարակեցինք Ֆուռնիէի ֆրանսական գործակալութեան սա հեռագիրը․

Լոնտոնի լրագիրք Թագուհւոյն և Պ. Քառնոյի հեռագրերը նշան կը համարին թէ անգլ. կառավարութիւնը կը հեռանայ Երրեակ Նիզակակցութենէն։

Հրատարակելով այս հեռագիր, մեր կողմէ հարկ զատեցինք հետեւեալ խմբագրական դիտողութիւնն աւելցնել.

«Վերապահութեամբ կարդալու է Ֆուռնիէի ֆրանսական Գործակալութեան այս մտօք հեռագրերն։»

Արդ, նախարարական Մօրնինկ Փօսթ լրագիր, Փորթսմաութի ցոյցերուն վրայ խօսելով, կը գրէ իւր խմբագրականաւ. «Քաղաքականութիւնը բնաւ դեր չխաղաց միջազգային քաղաքավարութեան արարքներուն մէջ որք փոխադարձաբար կատարեցան ի Փորթսմաութ. Ինչ որ ալ լինի, ֆրանսական նաւատորմին այցն ի Փորթսմաութ բնաւ չդպաւ սիրալիր բարեկամութեան որով մեծն Բրիտանիա միացեալ է Երրեակ Նիզակակցութեան անդամոց հետ»։

Մօրնինկ Փօսթ հետեւեալ կերպիւ կը շարունակէ.

«Եռանդագին ընդունելութիւնը զոր Անգլիացիք ըրին գերման Կայսեր՝ կը ներկայացնէր անգլ. ժողովրդեան ճշմարիտ զգացումներն։ Անգլիա և Գերմանիա ունին այն եզական բարեբախտութիւնն որ իրենց մէջ չկայ ո՛չ մի տեսակ վէճ ու կռիւ, և իրենց հպատակներ եւս քան զեւս փափաքող են բարեկամաբար ապրելու աշխարհի ամեն կողմն։ Անգլիոյ բարեկամութիւնն իւր վաղեմի դաշնակցին համար, յորմէ հետէ Վիլհէլմ Կայսր մեկնեցաւ Անգլիոյ ծովեզերքէն, բնաւ չէ նուազած։ Ակներեւ է թէ այն «հին դաշնակից» Ֆրանսան չէ, այլ Բրուսիոյ Թագաւորն, որ երբեմն Անգլիոյ հետ միացած էր Նափոլէոնի Առաջնոյ դէմ»։

Այս խօսքեր բացայայտ են, այնպէս չէ՞։ Նշոյլն անգամ չկայ այնպիսի բացատրութեան մը թէ ֆրանսական նաւատորմին ի Փորթսմաութ այցելէն ի վեր, Անգլիա սկսած լինի հեռանալ Երրեակ Նիզակակցութենէն։

Ֆուռնիէի Գործակալութեան կը մնայ արդարացնել իւր հեռագիրն, ի վկայութիւն կոչելով Լոնտոնեան լրագրեր որք այն ծայրայեղ կարծիքն յայտնած լինին։

Եթէ մեք ալ կը տեսնենք և ամեն օր կը վերլուծենք Լոնտոնի թերթեր, մեր դիտածն այս է թէ Ֆրանսա և Անգլիա բարեկամական հաւասարաց փոխանակութիւն մ'ըրած են ի Փորթսմաութ։ Բայց Լորտ Սալզպըրի, որ ո՛չ իսկ ներկայ գտնուած է ֆրանսացի ծովակալին և նաւազներուն ընդունելութեան, քաղաքական նոր ուղղութեան մը չէ սկսած հետեւիլ յորմէ անտի ուր Վիքթորիա Թագուհին առիթ ունեցաւ սքանչացմամբ դիտելու Ժերվէ ծովակալին ֆրանսական մարտանաւերն։

ԽՐՈՒԱԴԱԿԱՆ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 14/26ին մեծ հանդէս մը տեղի ունեցաւ Խրուադիոյ մայրաքաղաքին մէջ, յԱկրամ, ուր կատարեցաւ պաշտօնական բացումն արձանին որ կառուցուած է յանուն Խրուադաց մեծ բանաստեղծին Բաչիչի, որոյ ազգային երգերը շատ ժողովրդական են հարաւային ամեն Սլաւաց մէջ, մանաւանդ ի Խրուադիա, Սլաւոնիա և Դալմատիա։ Օրուան գլխաւոր ճառն արտասանեց Խրուադիոյ Պանը կամ Նահանգապետն, որ Հունգարիոյ կառավարութենէն կ'անուանի։ Գովաբանեց անուանի բանաստեղծին ո՛չ միայն քաղաքական տաղանդն այլ և անհատական կեանքն, համեստ և աշխատասէր։ Յիշեց թէ Բաչիչ անկողմնակալ և ընտրական ոգւով բանաստեղծելով, հռչակած է ո՛չ միայն խրուադ դիւցազանց և սլաւոն հին թագաւորաց քաջագործութիւններն այլ և իրենց երկրին արի պաշտպան մաճառ պատերազմիկներն ու դիւցազններն։ Հաւասար եռանդեամբ գոված է Գէորգ-Քասթրիոդի, Խրուադ Զարինովիչ և իւր երկու մաճառ զինակիցները, Սիպինեանին Եանքօ և Սէքուլի։ Բաչիչ երգած է Հունգարիոյ Մաթիաս Թագաւորն՝ իւր գեղեցկագոյն շեշտերովը։ Ի վերջոյ, ըսաւ Նահանգապետն. «Այսօր վերջ տուած ենք յանուն մեր երկրին անկախութեան ձեռնարկեալ պատերազմներու։ Բարեբաստիկ խաղաղութիւն մը կը վայելենք, որ մեզ թոյլ կուտայ պարապիլ աշխատութեան և գիտութեան, և մեր ուշադրութեան առարկայ ընել բարոյական և նիւթական մեծ շահերն, որք անցեալ դարուց շփոթութեանց մէջ չափէն աւելի անտես առնուած էին։»

Երեք հարիւր Դալմատիացիք եկած էին մասնակցելու ազգային տօնին, և իբրեւ եղբայր ընդունուեցան Ակրամի ժողովրդեան կողմէ։ Ակրամի քաղաքապետ Պ. Ամրուս, բարի գալուստ մաղթելով անոնց, ծանոյց մօտակայ իրագործումը վաղեմի բաղձանքի մը, որ նոյնքան մօտիկ է Դալմատիացւոց որքան Խրուաթաց սրտին, այն է՝ Դալմատիոյ միացումը Խրուադիոյ հետ։

Դալմատիա, 1815ին Աւստրիոյ հետ միացեալ, 1867ին Աւստրիոյ միացեալ մնաց, թէեւ ցեղային, լեզուական եւ բարոյական կապակցութիւնք հարկաւոր կ'ընէին որ երկոքին ժողովուրդք, Դալմատիացիք եւ Խըրուադք, մէկ նահանգ և մէկ վարչութիւն կազմէին։ Այս միացումն շատ ժամանակէ ի վեր կը խնդրուէր, և կայսերական կառավարութեան կողմէ ընդդիմութեան կը բախէր։ Բայց հիմա կ'երեւի թէ Վիեննայի և Փէշթայի միջեւ համաձայնութեամբ մը որոշուած է սկզբամբ։ Հետեւանքն այն պիտի լինի որ նախկին եռեակ թագաւորութիւնք պիտի վերահաստատուի, որ դարերով գոյութիւն ունեցած է և փառաց ու բարգաւաճման օրեր տեսած։ Այս կարգադրութեամբ Հունգարիա նոր հող կը ստանայ. բայց որովհետեւ Դալմատիա եւս, Խրուադիոյ նման, սլաւ երկիր մ'է, մաճառ կառավարութիւնը Զարայի որպէս Ակրամի մէջ զգուշութեանց կրնայ հանդիպիլ։ Ակրամի հանդիսին հրաւիրեալ Դալմատք, որոց ի պատիւ Հացկերոյթ տուաւ քաղաքապետութիւնն, առաջին օրէն ցոյց տուին Մաճառաց նկատմամբ իրենց զգացումներ։ Խրուադական երկրագործական ցուցահանդէսին մէջ հանդիպելով համբաւաւոր Տավիտ Սթարչեւիչի, Ակրամի նահանգային խորհրդարանին ընդդիմադիր կուսակցութեան պետին, որ Մաճառաց ոգւով չափ հակառակորդ է, եռանդագին ցոյց մ'ըրին ի պատիւ անոր, իրենց ուսերուն վրայ ամբարձան, եւ յաղթանակաւ պտտցուցին քաղաքին մէջ։ Քաղաքային Հացկերոյթին մէջ, անհամար բաժակներ առաջարկեցան Դալմատիոյ և Խրուադիոյ միացման։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Թուրինոյէ կը հեռագրուի առ Փէթի Բէր Լյո թէ նախարարապետ Ռուտինի մարքիզ և Զօր. Մէնապրէա խորհրդակցեցան Ումպէրթօ Թագաւորին հաւանական ուղեւորութեան վրայ ի Ֆրանսա, հրաւիրմամբ Պ. Քառնոյի։ Տեսակցութիւնն ի Թուրին տեղի պիտի ունենայ եղեր, ուր Իտալիոյ Թագաւորն աչքէ պիտի անցունէ ֆրանսական նաւատորմը։ Փարիզի իտալեան դեսպան Մէնապրէա զօրավար ոգւով չափ կ'աշխատի հաշտեցնել զՖրանսա Իտալիոյ հետ։

ՀԱՊԷՇՍՏԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Հապէշայ Մէնէլիք Թագաւորն Ատէնի իտալական հիւպատոսին զրկեց 120 հազար թալէր, իբրեւ թերհաշիւ այն փոխառութեան զոր Հապէշստան կնքած էր՝ Իտալիոյ Ազգային Պանքային երաշխաւորութեամբ՝ իտալեան կառավարութենէն։ Այս թերհաշիւ որոշեալ ժամկէտէն աւելի է։ Իտալեան լրագիրք ոմանք Մէնէլիք Թագաւորին այս ընթացքը կը համարին անկախութեան ցոյց մը, որուն իբրեւ նոր ապացոյց կը յիշեն թէ Եթովպացի Վեհապետը դեսպան պիտի զրկէ յԵւրոպա, յիշատակագիր մը մատուցանելու Տէրութեանց։ Յիշեալ լրագիրք կը յարեն թէ այս բան կը հակառակի իտալեւ-հապէշական դաշնագրին, որով Հապէշստանի Թագաւորին արտաքին յարաբերութիւնք Իտալիոյ միջնորդութեամբ պիտի կատարուէին։ Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ յիշեալ դաշնագրին այս մեկնութիւնն երբեք չէ ընդունած Մէնէլիք, պնդելով թէ սխալ թարգմանուած է այն յօդուած, որ պարզապէս կը յիշէր թէ «Հապէշստանի Թագաւորն, եթէ կամենայ, կրնայ Իտալիոյ Թագաւորին միջնորդութեամբ կատարել իւր քաղաքական յարաբերութիւններ օտար վեհապետաց հետ»։ — Եւ Մէնէլիք չի կամենար իտալեան Տէրութեան գերիշխանութեան ենթարկիլ։

ՁԱՐԱԿՈՒՍ (TRICHINOSE)

Այս է անունն ահեղի հիւանդութեան որուն կ'ենթարկի մարդ եթէ ուտէ ձարակ (Թրիշին) կոչուած պարզ աչօք անտեսանելի որդերով վարակեալ խոզի միս. թարմ կամ աղած, յորում միայն կը գտնուին այս մանրաճճիք։

Թոյլ չտալու համար որ ձարակով վարակեալ խոզի միս մտնէ իրենց երկրին մէջ, եւրոպեան կառավարութիւնք մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայեն մանաւանդ խոզի մսին քննութեան, և այս պատճառաւ իսկ եւրոպեան երկիրք ոմանք մերժեցին Միացեալ Նահանգներէն եկած խոզի միսն, ուր ստուգուած է գոյութիւնն ձարակի։

Այս օրերս Լիւպէնի մօտ (Գերմանիա) ի Միւլբէրկ եւս ստուգուեցաւ ձարակի գոյութիւն, երեսուն հոգի վարակեցան, և երկուքն արդէն մեռան։ Տեղւոյն մսի քննիչը պաշտօնանկ եղաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Թանի յատուկ թղթակիցն ի Փորթսմաութ, որ նաւային հմուտ սպայ մ'է, իւր թղթակցութեամբ սա միտքը կը յայտնէ թէ անգլիացի մասնագէտք յատուկ ուշադրութեամբ կը քննեն Ժերվէ ծովակալին հինգ խոշոր մարտանաւերէն Մարսօ զրահաւորն եւեթ, որ նորագոյնն է ֆրանսական զրահաւոր նաւատորմին մէջ։ Բայց և այնպէս ֆրանսացի թղթակիցը չի վարանիր հաստատելու թէ Անգլիոյ նորագոյն զրահաւորք աւելի հզօրապէս պաշտպանեալ և սպառազինեալ են, և յետոյ, Ֆրանսա, բաղդատմամբ Անգլիոյ, շատ ուշ կը վերջացնէ իւր մարտանաւուց շինութիւնը։ Մարսոյի շինութիւնն աւելի քան տասն տարի տեւեց, մինչ անկէ ոչ նուազ հզօր նոյն անգլ. զրահաւորն, որ ի Փորթսմաութ ֆրանսական զրահաւորին քովիկը կը կենար, հազիւ վեց տարի յառաջ շինուիլ սկսած էր։ Ժերվէ ծովակալ եւ իւր բարձրագոյն սպայք մեծապէս շահագրգռուեր են անգլ. մեծ նաւարանն այցելով, յորմէ շատ օգտուեր են։ «Նաւային իրագիտութեան ճշմարիտ դաս մը» եղեր է այս այցելութիւն ֆրանսացի այն նշանաւոր նաւազներուն համար։

ՁԲՕՍԱՆԱՒՈՒ ՄԸ ՄԱՔՍԸ

Նիւ Եորքէ կը հեռագրուի թէ ամերիկացի միլիոնատէր Պ. Վանտէրպիլդի Անգլիոյ մէջ շինել տուած առագաստաւոր գեղեցիկ զբօսանաւուն յԱմերիկա ընդունելութեան համար, ամերիկեան մաքսային վարչութիւնն հաշիւ ըրած է թէ 34,987 տոլար (6,998 անգլ. ոսկի) մաքս տալու հարկ է, ըստ Մաք Քինլիի մաքսային օրէնքին։ Ամերիկայի նաւատէրք և նաւային զուարճութեանց հետամուտք շատ զայրացած են այս ծայրայեղ պահանջման համար։ Բայց օրէնքն օրէնք է, և գրուած է որպէս զի ամերիկացի հարուստք իրենց դրամն երկրէն դուրս չը վատնեն։

—)(32)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԵՒ ՃԱՄԲԱՅՆԵՐԷՆ

Բայց այն վայրկենին երբ մէկ ոստոստմամբ, առանց քայքայուած քարերուն վրայ իսկ կոխելու, գործարանին մէջ կը ցատքէր և կը պատրաստուէր բակէն անցնելով ննջարան երթալու, զգաց որ մէկը թեւէն կը բռնէր։

Միեւնոյն ժամանակ, ահաւոր կռուփ մը կիջնէր գլխուն վրայ, կրկնակի հարուածներ կուտար անլուր ուժգնութեամբ և տղան, ընկճուած, գետին կը գլորէր նուաղուն։

Այս հարուածը տուողը Մալպլօն էր որ Ժիւլիէնի ազդարարութեան վրայ կը հսկէր հոն։

Միտքէն անգամ չանցուց գիտնալ թէ տղան սպանո՞ծ էր. ուսին վրայ առաւ զայն. խեղճ տղուն քիթէն բերնէն արիւն կուգար որ վարպետին թիկնոցին վրայ կը վազէր կռնակի կողմէն։

Այս կերպով մինչեւ բանտ տարաւ զայն, բացաւ դուռն և իր բեռը գնաց նետեց խշտեակին վրայ։

Դուռը գոցեց և պառկելու գնաց։

Շարլօ շատ ուշ ինքզինքին եկաւ. գըլուխն համակ կը ցաւէր. հազիւ կրնար բանալ իր ուռած արտեւանունքն։ Սակայն անմիջապէս հասկցաւ անցած դարձածը։

—Բանտն եմ, ըսաւ ինքնին, Պերթին իրաւունք ունէր... աւելի կանուխ մեկնելու էի... բայց այս գործին մէջ ալ ցաւագարին մատը կայ... պատեհ առթիւ պիտի սորվեցնեմ անոր։

Մառանին խորէն ջրով լեցուն աւազաքարէ սափոր մը գտաւ։ Երեսին և վզին վրայ թանձրացած արիւնը մաքրեց։

Ասով քիչ մը հանգստացաւ։

Բայց գլխուն ցաւերն այնքան կսկծուն էին որ չկրցաւ աչուըները գոցել։ Ասկից զատ մուկերը կը դեգերէին իր շուրջը։ Եւ ինք սոսկալի կերպով կը վախնար մուկերէն ցորեկ ատեն իսկ։ Մուկի մը տեսքը յանկարծ ցցելուս կը սարսռացնէր զինք, և բոլորովին կը տժգունէր։

Առտուն եկան փնտռեցին զինքը։

Մալպլօ անոր կը սպասէր գործատան մէջ։

—Ութն օր բանտ պիտի մնաս։ Եթէ նորէն բռնեմ քեզի, ամիս մը պիտի բանտարկուիս երկու օրն անգամ մը ճաշելով միայն։ Եւ կանխաւ կիմացնեմ քեզի որ եթէ շարունակես ըմբոստութեան նշաններ ցոյց տալ, ինչպէս որ կ'ընես գործարան մտնելէդ ի վեր, գործակալութեան տնօրէնին պիտի գրեմ քեզի, որ զգաստարան մը դնել պիտի տայ։

Շարլօ սարսռաց։

Սակայն քաջութիւն ունեցաւ պատասխանելու.

—Պ. Մալպլօ, այս անգամ յանցանք չի գործեցի։ Առաջին օրը կռուած էի, և իրաւունք ունէիք զիս բանտ դնելու, բայց երէկ տեսնել գացած էի իմ պզտիկ բարեկամուհիս, Պերթինը, որ հիւանդ է...

—Ա՛հ, այո, Պերթին... այդ զայթակղելի աղջիկը։ Աչքս անոր վրայ պիտի ըլլայ։

Եւ անցաւ գնաց, ա՛լ չը զբաղելով Շարլոյի հետ։

Ութը տաժանելի գիշերներ այսպէս անցան, բայց վերջապէս տղան իր սովորական վիճակին վերստացաւ։ Միայն թէ կը զգար որ Մալպլօ իր վրայ կը հսկէ։ Մարդն և տղան զիրար կատէին։

Պերթին, ինք ալ, քիչ մը կազդուրելով իր գործին սկսած էր։

Միջօրէին, երբ գնաց որ նստի բակին հովանաւոր անկիւնը, Շարլօ փորձեց անոր քով երթալ։

Բայց ճամբուն վրայ Մալպլոյին հանդիպեցաւ։

—Ո՞ւր կերթաս։

—Բարեւս ըսելու Պերթին բարեկամուհւոյս

—Կարգիլեմ։

—Ինչո՞ւ համար։

—Ինչո՞ւ համար։ Զի՞ս կը հարցաքննես։ Նորէն բանտ երթալ կուզե՞ս։

—Պերթինի հետ խօսելովս մարդու վընաս չեմ պատճառեր։ Ի՞նչու կարգիլէք ինծ այդ բանը։ Ձեր բանտէն ես չեմ վախնար։ Որչափ շատ հոն զրկէք զիս այնչափ շուտ պիտի վարժուիմ անոր։

Եւ Մալպլոյի երեսը կը նայէր առանց աչքը խոնարհելու։

—Ինծի դիմադարձութիւն կ'ընե՞ս։

—Ոչ։ Ըսածս իրաւացի է։ Գիտեմ։

Մալպլօ կռուփի հարուած մը իջուց որ զայն պիտի տապալէր։ Բայց Շարլօ հարուածէն խոյս տուաւ։

—Չար մարդ մըն էք դուք, Պ. Մալպլօ... եթէ, փոխանակ ծնողքէ զուրկ, աշխարհէ լքեալ և անպաշտպան ըլլալու, մեզի պաշտպանող մարդիկ ունենայինք, չպիտի համարձակէիք մեզ ծեծել։

Վարպետին աչուըները կը փայլէին։

—Ի՞նչէն գիտես։

Շարլօ երկվայրկեան մը լուռ կեցաւ՝ իբր թէ աւելի ուժ տալու իր ըսելիքին և պաղ արեամբ, առնական քաջասրտութեամբ, սա խօսքն ուղղեց նմա.

—Որովհետեւ վատին մէկն էք, Պ. Մալպլօ...

Վարպետը քայլ մը առաւ դէպ ի նա։ Շարլօ զգած թէ կորսուած էր։ Սոսկալի վրէժխնդրութեան մը կը սպասէր. բայց մինչեւ վերջը քաջ մնաց, բազուկները կուրծքին վրայ խաչաձեւելով։

Նոյն պահուն, զանգակը գործաւորներուն մուտքը կը ծանուցանէր որք բակը խուժեցին։

Մալպլօ չի համարձակեցաւ բան մը ընել։

—Լաւ, լաւ, պզտիկ... այս ամենը միտքս պիտի պահեմ։

Շարլօ մահացու թշնամի մը վաստկած էր, Արդարեւ, իր արթուն և կանխահաս խելամտութեամբն հասկցաւ զայդ։

Գլուխը թօթուեց։ Այս շարժումով կարծես ըսել կուզէր.

—Ինքզինքս պիտի պաշտպանեմ։

Եւ իր ակնարկը դարձուց դէպ ի Պերթինին, որ բակին խորէն ըմբռնած եւ հասկցած էր այս տեսարանին բոլոր մանրամասնութիւնները։ Աղջիկը ոտք ելաւ գործարան երթալու համար։

Ձեռքը բերնին կպցուց եւ շրթնալիր համբոյր մը զրկեց առ Շարլօ, որ փոխարինեց զայն, առ ոչինչ դրելով Մալպլօն որ զինք կը դիտէր։

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, ըսաւ վարպետը։

Եւ այդ օրէն սկսեալ, գործարանին մէջ Պերթինէն եւ Շարլոյէն զատ կարծես իրեն համար ուրիշ գործաւոր, ուրիշ աշկերտ չկային... զանոնք միայն կ'երազէր... անոնց վրայ միայն կը հսկէր... անոնցմով միայն կը զբաղէր... զանոնք միայն կը պատժէր։

Պերթին եւ Շարլօ ալ չէին խօսեր իրարու հետ եւ. Մալպլօ արգիլած էր Պերթինի՝ բակին խորը երթալ նախաճաշել։

Երկու տղաքներն ա՛լ և ոչ իսկ զիրար կը տեսնէին, վասնզի վարպետը պզտիկ աղջկան գործը փոխած էր և լուացարան զրկած էր զայն, պատրուակելով որ հիւսելու մասին անճարակ էր եւ գործը կաւրէր։

Օրեր, շաբաթներ, ամիսներ անցան այսպէս, որք յոյժ երկար թուեցան իրենց։

Մալպլոյի հսկողութիւնը չէր թուլնար։ Աւելի կը սաստկանար։ Նախ և առաջ, սովորութիւն ըրած էր տղոց պառկելէն ետք ննջարան ելնել, և ինք անձամբ կը ստուգէր Շարլոյի հոն ըլլալն։

Ինք շատ ուշ կը պառկէր և ննջած ժամանակը պարտէզին վրայի պատուհանը բաց կը ձգէր։ Թեթեւ քուն մը ունէր եւ ծառուղիներուն մէջ ամենափոքր շշուկէ մը կ'արթննար։

Արդէն, հիմակ ամեն գիշեր ննջարանին մէջ կ'երեւէր, տղոց պառկիլը ծանուցանող զանգակին հնչելէն երկար ատեն ետքը, երբ ենթադրէր թէ տղայք արդէն քունի մէջ թաղուած կը կարծեն զինքը։

Բայց չկրցաւ նոր պարտազանցութիւն մը գտնել։

Կարծես Շարլօ Պերթինը տեսնելէն հրաժարած էր։

Եւ որովհետեւ տղան շատ աշխատասէր էր, առիթ չէր ունեցած վերստին պատժել զայն։

Որպէս զի յարատեւ հսկողութիւն մը ընելու չը ստիպուի, բայց ապահով ըլլալու համար նաեւ թէ Շարլօ գիշերն այլ եւս խոյս չպիտի տար, Մալպլօ զամբռ մը գնած էր, որ ցերեկը շղթայուած կը մնար, եւ զոր իրիկունը թող կուտար բանջարեղինաց պարտէզին մէջ։ Պահպանութեան յատուկ սոսկալի շուն մըն էր այս, որ Մալպլօյէն զատ մէկը չէր ճանչնար և որ պարտէզին մէջէն անցնող անծանօթներու վրայ պիտի յարձակէր։

(Շարունակելի)

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՒ

Աւստրիոյ կայսրուհին, որ չատ կը սիրէ ճամբորդել, և տարին քանի մը օրեր միայն կ'անցունէ Վիեննայի մէջ, ի մօտոյ ծովային երկար ուղեւորութեան մը պիտի ձեռնարկէ, և կ'ըսուի թէ Կ. Պոլիս ևս պիտի գայ, արքիդուքսի մը և արքիդքսուհւոյ մ'ընկերակցութեամբ։

—Լիվոնիոյ արեւմտեան կամ պալթիկեան նահանգն, որ երկու միլիոն փութ հաճար ի պահեստի ունի, Փեթերսպուրկի կառավարութեան առաջարկեց այս պահեստին կէսը փոխ տալ, յօգուտ տառապեալ նահանգաց։

—Վիեննայի ռուսական դեսպանատունը տեղեկութիւն չունի այն զըրոյցին վրայ թէ ռուս կառավարութիւնը դիտողութիւն պիտի ընէ Պօսնիոյ զօրաց Վիեննա բերուելուն և աւստրեան բանակին հետ մէկտեղ ռազմափորձեր կատարելուն համար, զոր դաշնագրական տրամադրութեանց հակառակ կը նկատէ եղեր։

—Ժանն տ'Արք դիւցազնուհւոյն ծննդավայր Տոմրէմի եկեղեցւոյն մէջ, իւր նորակերտ արձանին բացումը կատարեցաւ ներկայութեամբ 3,000 հաւատացելոց և երից եպիսկոպոսաց։ Այս առթիւ տրուած հացկերոյթին մէջ, այցելու հայրենասէր քահանայ մը բաժակ պարպեց ֆրանսական բանակին կենաց։

—Պուլկար կառավարութիւնը Պուրկասի և Ռուսճուգի նաւահանգիստներուն մէջ գրաւեց Ռուսիայէն եկած զէնքեր։

—Ռումանիոյ թագաւորն այցելութիւն տուաւ Նամիւրի թագուհւոյն։

—Ի Պուքրէշ կը զրուցուի որ եթէ Եղիսաբէթ թագուհին չուզէ բաժնուիլ Օր. Վաքարեսքոյէ՝ իւր պատուական օրիորդէն, որուն դաշնաժառանգ իշխանին հետ ամուսնութեան խորհուրդն ևս չէ թողած, նախարարութիւնը պիտի հրաժարի։ Թագաւորին կը թախանձուի եղեր որ թագուհին հեռի մնայ Ռումանիայէն, մինչև որ պետական պաշտօնէութիւններուն համակերպի։

—Վիթէպսքի նահանգին ռուս գիւղացիք իրենց ձեռօք կը պարպեն արմտեօք լի կառախումբերն, խափանելու համար անոնց արտածումը, որ արդէն օգոստ. 15/27 էն ի վեր պաշտօնապէս արգիլուեցաւ։

—Հարաւային Ռուսիոյ թշուառութեան սփոփման նպատակաւ պետական տնօրինութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, արկածեալ ժողովրդեան գործ տալու համար, երեք նոր երկաթեայ գծերու չինութեան պիտի ձեռնարկէ, որք պիտի միացնեն Օտեսա, Քիեվ և Վարչաւա հարաւ-արեւմտեան (աւստրեան կամ ռումանական) սահմանաց հետ։ Ժողովուրդն իւր հացը Տէրութենէն պիտի ընդունի ժամանակ մը, բայց անոր փոխարէն պիտի աշխատի պետական գործի մը մէջ։

—Գերմանիոյ մէջ զգալի կը լինին Մաք Քինլիի ամերիկեան մաքսային օրէնքին ազդեցութիւնք։ Տարւոյս առաջին եօթն ամսոց մէջ, Խեմնիցի հիւպատոսական շրջանակին պատկանեալ գերմանական գաւառներէն արտածումնք նուազեցան 12 միլիոն մարք, այսինքն 50 առ 100, բաղդատմամբ անցեալ տարւոյ նոյն եօթնամսեին։

—Ֆրանսա առաջիկայ հոկտ. ամսուն ի ծով կ'իջեցնէ նոր զրահաւոր մը, Պրէնիւս, 114 մեթր երկայնութեամբ, մինչ Մարսօ, ծերմէ ծովակալին մեծագոյն զրահաւորն, 100 մեթր երկայնք ունի։ 10.978 տակառաչափ տարողութիւն պիտի ունենայ, և պիտի արժէ իբր 24 միլիոն ֆրանքի ծախուք։

—Անգլիացիք չատ ձի գնելնուն պատճառաւ, Ռուսիոյ պատերազմական նախարարը Տօնի նահանգէն ձիերու յարաճուն արտածումը կանոնաւորելու համար մասնաւոր կանոնագիր մը կը պատրաստէ։

—Օտեսայէ կը ծանուցուի թէ նըշաններ կան որ հաճարի մասին տիրող յուզումն ու տագնապն ի մօտոյ տեղի պիտի տայ նմանօրինակ յուզման և տագնապի՝ եգիպտացորենի մասին։

—Ի Փեթերպուրկ վաւերական կը համարուի այն լուր թէ Զարուհին և Զարեւիչը Ֆրանսա պիտի այցելեն։ Միայն յայտնի չէ թէ ռուսական նաւատորմը պիտի ընկերանա՞յ անոնց։ Ստոյգն այս է որ Զարեւիչն, իւր առողջական վիճակին բերմամբ, այս ձմեռ ևս Ալժէրի պիտի երթայ, ինչպէս արդէն կ'երթայ երեք տարիէ հետէ(*), և կայսրուհին որ չատ կը սիրէ իւր անդրանիկ որդին, և ի Ճափոն Օցուի դէպքէն ի վեր չուտ կը տագնապի, կը փափաքի իւր որդւոյն քով գտնուիլ մինչ և ամենուրեք։ Կայսրուհին և կայսրորդին Ֆրանսայէն պիտի անցնին, և Ալժէրի երթալէն յառաջ, ի՛ Փարիզ կանգ պիտի առնուն մի քանի օր, կ'ըսեն Ֆրանսական թերթք։

—Հոկտ. ի սկիզբը պաշտօնապէս պիտի հռչակուի Զարեւիչին նշանախօսութիւնն Յունաստանի թագաւորին Մարիա դստեր հետ։ Ամուսնութիւնն առաջիկայ մարտին պիտի կատարուի։

—Ֆրանսական Ալպեան Ակմբին պատկանող երկու օրիորդներ օգոստ. 26ին յաջողեցան Մոն Պլան լերան գագաթն ելնել, ուղեկցութեամբ երեք առաջնորդներու, բնաւ չհաշուելով սա իրողութեամբ թէ օր առաջ փորձ առաջնորդ մը և խիզախ զբօսաշրջիկ մը մէկտեղ վար գլորուած էին անտի, և մեռած։

—Փէշթայի Առեւտրական Ակադեմիային մէջ նոր յունարէնի դասախօսութիւն մը հաստատուեցաւ, զոր պիտի վարէ Տքթ. Թուսօրուլօ, որ վերջերս նոր յունարէն ուսոյց Աւստրիոյ Եղիզաբէթ կայսեր, որ իւր կենաց մեծագոյն մասն այժմ ի Քորֆու կ'անցունէ։ Հունգարիոյ կրթական նախարարն որոշեց նաև որ հին յունարէնն ուսուցուի ըստ նոր յունարէնի հնչման՝ ամեն հանրային վարժարանաց մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հիւանդ ըլլալով, երէկ չկրցաւ կայս. պալատ երթալ ի չնորհաւորութիւն Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին։

Հետեւաբար Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆ. գնաց ի կայս. պալատ և սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի ներկայացաւ։ Աբրահամ էֆէնտի ներողութիւն խնդրեց որ Ս. Պատրիարք Հայրն հիւանդ ըլլալով չէր կրցած անձամբ երթալ, և յանուն Ն. Ամենապատուութեան ու Հայոց ազգին՝ չնորհաւորելով Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձն և ջերմ բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց և բարօրութեան Օգոստափառ Կայսեր, ուղերձ մը մատոյց։ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյ եղած չնորհաւորութիւններն ու ուղերձը մատուցանելով Վեհ. Սուլթանին, եկաւ Աբրահամ էֆէնտիի հաղորդեց Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութիւնն ու կայս. բարեւները։

Ազգ. Պատրիարքարանը, Մայր եկեղեցին եւ Երուսաղեմատունն երէկ գիշեր չքեղապէս լուսազարդուած էին։

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն ընդունելութիւններ կատարեց և Մայր վարժարանի դպիրք Պատրիարքարան գալով Վեհ. Սուլթանի անուան ձօնեալ երգեր երգեցին։ Ներկայ էին Մայր եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդն եւ եկեղեցական ու աշխարհական երեւելիք։

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրը ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին և ներկայք, որք յոտնկայս ունկնդրեցին այս բարեմաղթութեանց, «կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթան» աղաղակեցին։

Ի Մաքրիգիւղ. Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանն ևս չքեղապէս լուսազարդուած էր։

Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեանի բնակարանն ի Գատըգիւղ, չքեղապէս լուսազարդուած էր երէկ գիշեր, տասներկու հազարէ աւելի գոյնզգոյն լապտերներով ու կանթեղներով։ Տան ճակատը կը փայլէին կայս. Թուղրան և Օսմանիյէ ու Մէճիտիյէ մեծադիր պատուանշանք՝ համակ լուսեղէն։ Արմաւենեաց ոստեր, ծաղկեայ պսակներ և օսմ. դրօշակներ կը շրջապատէին զայն։ Նուագածուաց խումբ մը կը նուագէր պարտիզին մէջ, ուր համախմբուած էր խուռն բազմութիւն։

Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ 36 հրաւիրելոց, յորս կը գտնուէին պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարք ոմանք, Գատըգիւղի երեւելիք և այլք։

Սեղանի վրայ, Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն արեւշատութեան Վեհ. Սուլթանին։ Բոլոր ներկայք յոտնկայս ձայնակցեցան այս բարեմաղթութեանց և նոյն պահուն՝ նուագածուաց խումբն սկսաւ հնչեցնել կայս. Համիտիյէ քայլերգն։

Բոլոր հրաւիրեալք արժանավայել մեծարանօք հիւրընկալուեցան և պարտիզին մէջ խռնեալ բազմութեան ևս օշարակներ ու պաղպաղակք մատուցուեցան։ Մինչեւ կէս գիշեր անընդհատ հրախաղութիւնք ու նուագածութիւնք կատարուեցան Ունճեան էֆէնտիի պարտիզին մէջ և Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձը տօնուեցաւ եռանդագին ցնծութեամբ։

Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցն ևս պատշաճ կերպիւ լուսազարդուած էր։ Աշակերտուհիք Վեհ. Սուլթանին անուանը ձօնեալ երգեր երգեցին և յետոյ բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Ն. Վեհափառութեան։

ԷՋՄԻԱԾՆԱՅ ԳՈՐԾԵՐ

Ս. Էջմիածնայ պաշտօնական թերթն, Արարատ, իւր օգոստոսի ամսաթուոյն մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ յայտարարութիւնները։

Կառավարութիւնից պահանջած ուսուցչական արտօնութեանց մասին Մեր մամուլի մէջ հրատարակուած չփոթ տեղեկութեանց առաջն առնելու համար՝ Մայր Աթոռոյս Ուսումնարանական Վարչական Յանձնաժողովը հարկ է համարում գործի իսկական եղելութիւնն ճշդութեամբ ծանուցանել, որոց անկ է։

ՆՈՐԻՆ ՆԱՅԵՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ 1889ի մարտի 22ին բարեհաճել է Բարձրագոյնս հրամայել։

«Ռուսաց լեզուի, Պատմութեան և Աշխարհագրութեան Ռուսաստանի ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ Հայ-Լուսաւորչական եկեղեցական - ծխական ուսումնարաններում պէտք է կարգուին միայն սահմանեալ ուսուցչական արտօնութիւն ունեցող անձինք։ Այլ Պատրիարքին թոյլ տալ այդ ուսումնարաններում ընդունելու միւս առարկաները աւանդելու համար և այնպիսի անձինք, որոնք վերոյիշեալ արտօնութիւնը չունին, այն պայմանով միայն, որ այդպիսի բացառութիւն կարող է տեղի ունենալ յընթացս հինգ ամաց։»

Ուրեմն ակնյայտնի է, թէ յիշեալ հինգամեակը կը վերջանայ 1894ի մարտի 22ին։

* *

Յայտարարութիւն
Ճեմարանի Վարչութեան

«Ներկայ տարւոյս փետրվարի 15ին ճեմարանից դուրս գնացած լսարանների ուսանողներից ոմանք խնդրամատոյց են եղել ճեմարանի Վարչութեանս կրկին ընդունուելու համար։ Սրանով Վարչութիւնս յայտնում է ի գիտութիւն բոլոր ուսանողներին, որոնք ունին օրինաւոր վկայագիր, և կամենում են իրանց ուսումը չարունակել, որ Վարչութիւնս պատրաստ է ընդունել բոլոր ցանկացողներին՝ եւ միջոց տալ ճեմարանական դասընթացը աւարտելով Մրցագիր (դիպլոմ) ձեռք բերելու։

«Վերստին ճեմարան մտնել ցանկացողները պէտք է խնդրագրով դիմեն Ամենապատիւ Սրբազան Տեղակալին։

«Դուրս գնացած Առաջին լսարանցիները առանց քննութեան կ'ընդունուեն Երկրորդ լսարան, այն պայմանաւ, որ ուսումնական տարուայ վերջում հարցաքննուին թէ՛ Առաջին և թէ՛ Երկրորդ լսարանների առարկաներից։ Իսկ Երկրորդ լսարանցիները կ'ընդունուեն առանց քննութեան Երրորդ լսարան, նմանապէս այն պայմանաւ, որ ուսումնական տարուայ վերջում հարցաքննուին թէ՛ Երկրորդ եւ թէ Երրորդ լսարանների առարկաներից։

«Իսկ Երրորդ լսարանցիներին, որոնց միայն մի երկու ամիս էր մնացել ճեմարանական ամբողջ դասընթացն աւարտելու, իրաւունք է տրվում վերջնական քննութեան ներկայանալ, Մրցանակագիր ստանալու համար, այս առաջիկայ Սեպտեմբերին կամ 1892 Յունուարի արձակուրդներին եւ կամ 1892ի մայիսեան հարցաքննութեանց ժամանակ, նայելով իրենց յարմարութեանը։ Իսկ որոնք առանձին պատրաստուելու միջոց չեն ունենալ, կարող են առաջիկայ Սեպտեմբերից մտնել Երրորդ լսարան եւ չարունակել։

Տեսուչ Ճեմարանի
ՍԱՐԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
18ն Ապրիլի 1891 ամի
Ի Ս. Էջմիածին

* *

Արարատի պաշտօնական մասին մէջ կը կարդանք նաև հետեւեալը, Սինոդի օրագրութենէն քաղուած։

26 Յունիսի. Սրբազան Սինոդը արձակեց ծառայութիւնից Սինոդի դատաստանական մասի գործավար Բէրք Տէր-Պետրոսեանին, Հանգուցեալ Հայրապետի դրամոց և գոյից յափշտակութեան գործի համար քննութեան տակ և բանդարկուած լինելու պատճառաւ. և ի տեղի նորա կարգեց առժամանակեայ սորա համարակալի օգնական դիւանական ծառայող Բենիամին Տէր-Գրիգորեանին։

Երէկի ռուսական Սուրհանդակաւ առնուած լրագրերէն քաղուած։

Նովօյէ Վրէմեա լրագիրը լսել է, որ կաթողիկոսական տեղակալ Սրբազան Երեմիայի ձեռքով կառավարութեանն առաջարկած Սինոդի նոր անդամները հաստատուած են արդէն կառավարութիւնից։

—Տարազ լսել է, որ Պ. Պետրոս Սիմէօնեան պիտի Կ. Պոլիս գնայ, Նահապետ արքեպ. Նոր-Նախիջեւան և Գէորգ Բարխուդարեան Պետերբուրգ։ Այս ճանապարհորդութիւնք կապված է կաթողիկոսական խնդրի հետ։

—Էջմիածնից Տարազ պատկերազարդ չաբաթաթերթին հաղորդում են, որ Սրբազան տեղակալը Ներսիսեան դպրանոցի հոգաբարձութեան տնօրինութեամբ արձակված նոյն դպրանոցի երկու ուսուցիչներին թողել է իրանց պաշտօնի մէջ, իսկ հոգաբարձութեան կարգադրութիւնը առանց ուշադրութեան։ (Մշակ)

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վարժարանն կը վերաբացուի օգոստ. 26ին երկուշաբթի օրն։ Գիշերօթիկ և ցերեկեայ աշակերտուհեաց ընդունելութեան պայմանաց համար դիմել առ Օրիորդ Տեսչուհին, բաց ի կիւրակէ և չաբաթ օրերէ, ի վարժարան ընկերութեան Գումգաբու, Պատրիարքարան փողոց։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Վիեննական Մխիթարեանց ի Փանկալթի վարժարանը պիտի բացուի Սեպտեմբ. 2ին և հետեւեալ օրը դասախօսութիւններն անվրէպ պիտի սկսին։ Վարչութիւնը կը խնդրէ որ աշակերտներն անյապաղ ներկայանան ժամանակին, որպէս զի իրենց դասակարգութեան մէջ ետքէն դժուարութիւն չկրեն։ 1—6

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԺԶ. ՏԱՐԵԴԱՐՁ
ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ

Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Բ. կայսեր գահակալութեան ԺԶ. տարեդարձը չքեղապէս տօնուեցաւ երէկ օսմանեան պետութեան համայն ժողովրդեան կողմէ համակրանաց եռանդագին արտայայտութիւններով։ Մայրաքաղաքիս մէջ մանաւանդ, ամենուրեք հանդէսներ և լուսավառութիւնք կատարուեցան՝ նախորդ տարիներէն գերազանցապէս ճոխ և փառաւոր, և բոլոր լրագիրք ներբողալից յօդուածներով ու ջերմագին բարեմաղթութեամբք՝ թարգման հանդիսացան ամեն ազգի ժողովրդեան զգացմանց։ Վիեննայի մամուլն ո՛չ նուազ համակրանօք կ'ողջունէ օսմանեան մեծազօր կայսեր գահակալութեան տարեդարձը։ Նոյնպէս եւրոպեան թերթերէն չատեր։ Երեկի թղթաբերով Սոֆիայէն առնուած Պալգան լրագիրը մասնաւոր յօդուած մը նուիրած է Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան հանդիսին, արտայայտելով այս առթիւ պուլկար ժողովրդեան համակրալից զգացումներն Ն. Վեհափառութեան նըկատմամբ։

*

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Շէյխ Իւլ-Իսլամը, պաշտօնի վրայ գտնուող և անպաշտօն բոլոր նախարարք և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք երէկ կայս. պալատ գնացին ի չնորհաւորութիւն, և առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

Մէքքէի Էմիրը, Եգիպտոսի Խտիվը, Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա, նահանգաց կուսակալք, զօրաբանակաց հրամանատարք և օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք հեռագրաւ չնորհաւորած են Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձը։

Կայս. պալատէն հեռագրաւ պատասխանուած է չնորհաւորական այդ հեռագրաց։

* *

Մայրաքաղաքիս զանազան հասարակութեանց հոգեւոր պետերն երէկ կայս. պալատ գնացին ի չնորհաւորութիւն և առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։ Նոյնպէս, օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանք, Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհանուր տնօրէնը, դրամական գլխաւոր հաստատութեանց ու չոգենաւային ընկերութեանց տնօրէնք և երեւելի օտարազգիք երէկ կայս. պալատ գնացին ի չնորհաւորութիւն և ընդունուեցան արարողապետ Մունիր փաշայի կողմէ։

*

Պարսից Շահն եւ եւրոպական բոլոր վեհապետք հեռագրաւ չնորհաւորած են Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան տարեդարձը։

*

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՈՑ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ երէկ ազատ արձակուեցան ութսուն և հինգ բանտարկեալք, որք իրենց պատժոյն երեք չորրորդ մասն աւարտած էին։

Պոլսոյ ոստիկանապետի փոխանորդ և Ոստիկանութեան Մէքթուպճի Ահմէտ Րագըպ պէյ երէկ առաւօտ ժամ 3ին կեդրոնական բանտը գնաց և այդ ութսուն և հինգ բանտարկեալները բանտին բակն հանել տալով, ի ներկայութեան պաշտօնէից, ոստիկանաց ու ոստիկան-զինուորաց, բանախօսութիւն մը ընելով՝ յայտարարեց թէ Վեհ. Սուլթանը ներած էր իրենց։ Արձակեալք «Բատիշահըմ չօք եաշա» աղաղակելով մեկնեցան։

Դատական Նախարարութիւնն ևս հեռագրած է ի գաւառս որ Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ազատ արձակուին՝ իրենց պատժոյն երեք չորրորդ մասն աւարտող բանտարկեալք։

* *

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆՔ

Երէկ, միջօրէին, թնդանօթի քսան և մէկ հարուածներ կ'աւետէին թէ Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տասնեհինգերորդ տարին լրանալով, տասնեւվեցերորդը կ'սկսէր։ Նոյն ժամուն, գեղեցիկ տեսարան մը կ'ընծայէին Վոսփորն ու Ոսկեղջիւրը, ուր խարսխեալ օսմանեան եւ օտար բոլոր նաւերը դրօշակներով զարդարուած էին։ Ցամաքի վրայ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր և լուսավառութեան համար կիրակի օրէն ի վեր սկսուած պատրաստութիւնք կ'աւարտէին փութանակի։ Ամենուրեք դրօշակազարդ կամարներ բարձրացուած էին ու Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ վերտառութիւնք գրուած էին հրապարակներուն վրայ, հանրային չէնքերու եւ մեծամեծաց ապարանաց ճակատը և ծովեզերեայ բնակարանաց երկայնութեամբ։ Նախընթաց օրուան յորդառատ անձրեւը դադրած ըլլալով արդէն, գարնանային գեղածիծաղ երեւոյթ մ'առած էր բնութիւնն՝ զուարթ արեգակէն վերկենդանացեալ։ Երեկոյին, դեռ մութը չտարածուած քաղաքին վրայ, հազարաւոր անկիւններէ սկսան վառիլ կանթեղներն և գիշերուան առաջին ժամուն՝ համակ լուսոյ մէջ ողողեցին օսմանեան չքեղատեսիլ ոստանն։

Լուսավառութեանց չքեղագոյնը կը պարզուէր Եըլտըզի կայս. պալատան շրջակայքն ու հանրային պարտէզներուն մէջ, որք բիւրաւոր կանթեղներով ու լապտերներով զարդարուած՝ ակնապարար տեսարան մը կ'ընծայէին։

Հանրային երկու մեծ պարտէզներուն մէջ ձեւացուած էին Իմթիազի, Օսմանիյէի ու Մէճիտիյէի մեծադիր լուսեղէն պատուանշաններն։ Անընդհատ հրախաղութիւնք կը կատարուէին և զինուորական նուագածուաց խումբեր կը նուագէին։ Ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը խռնուած էր այդ պարտէզներուն մէջ և շրջակայքը։

Եըլտըզէն սկսելով, լուսավառութիւնք կը չարունակուէին ու կը տարածուէին Կ. Պոլսոյ ամեն կողմը, ծովու և ցամաքի վրայ։ Աւասիկ լուսազարդեալ գլխաւոր ապարանաց ու չէնքերու յիչատակութիւնն։

Պէշիկթաշ և Նշան Թաշ.—Սպարապետ Օսման փաշա, կայս. պալատան առաջին քարտուղար Սիւրէյյա փաշա, առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ, սենեկապետ Րաղըպ, Էմին ու Արիֆ պէյեր, Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա, նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա, Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա, կայս. աւագ թիկնապահ Տէրվիչ փաշա ու Շաքիր փաշա, սենեկապետ Պէհիմ պէյ, Թնդանօթարանի եւ զինուորական վարժարանաց վերատեսուչ Զէքի փաշա, զօրթաւանաց վարչութեան նախագահ Եուսուֆ Րիզա փաշա, Տէֆթէրխանէի վերատեսուչ Ալի Րիզա փաշա, Բ. զօրաբաժնին հրամանատար Ֆերիգ Րիզա փաշա, Վեհ. Սուլթանի անձնական սպայակոյտին Ֆերիգ Շաքիր փաշա, կայս. պալատան առաջին տնօրէն Հաճի Հիւսէյին էֆէնտի Բարձր. Մայր Թագուհին, Բարձր. Ջէքիյէ Սուլթանուհին, կայս. [illegible] տնօրէն Նուրի փաշա, պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովոյ նախագահ Ալի Բէյամիլ փաշա, Պէշիկթաշի ոստիկանապետ Հաճի Հասան փաշա եւ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Յարութիւն փաշա, Պէշիկթաշի ոստիկանատունն և այլ հանրային չէնքեր։

Տաքսիմ, Պանկալթը, Բերա և Շիշլի.—Քաղաքապետ Րըտվան փաշա, Քաղաքապետութեան Զ. շրջանակին տնօրէն Մահիր պէյ, փաստաբան Գոլոյեան Աւետիս էֆէնտի, Ս. Յակոբայ հիւանդանոցը, Թաչ Գըշլա, Կիւմիւշ Սույ և Թնդանօթաձիգ զօրաց զօրանոցները, Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանը, Միս է Քօթռոսի, Շավէնի ու Քոմանտինկէրի վաճառատունք, Բերայի հեռագրական ու թղթատարական պաշտօնատունը, Սուլթանիէ վարժարանը, Բերայի կառավարչութեան պաշտօնատունը, Լուսանկարիչ Ապտուլլահ եղբարք, և Բերայի Մեծ փողոցին վրայ գտնուած բոլոր վաճառատունք։

Թօփխանէ և Գասըմփաշա.—Թնդանօթարանը, Բարձր. Էսմա Սուլթանուհին, կայս. աւագ թիկնապահ Նամըգ փաշա և կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Րէճէպ փաշա։

Օրթաքէօյ.—Մաքսատանց ծովեզերեայ ապարանքը, պուլկարաց Էկզարքարանը, Վեհ. Սուլթանի մտերմապետ Օսման պէյ, Վերաքննիչ ատենի անդամ Գաբրիէլեան Գաբրիէլ էֆէնտի, Հայոց Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտի, Բերայի հեռագրատան դեր-տնօրէն Գազանճեան Մկրտիչ էֆէնտի, երկրագործական դրամատան տնօրէն Փօրթուգալ Միքայէլ էֆէնտի, Հայոց և Յունաց եկեղեցիները, հրէից սինակոկը և վախճանեալ սպարապետ Ալի Սաիբ փաշայի ապարանքը։

Գուրուչէշմէ.—Ծովային նախարար Հասան փաշա, ծովային խորհրդոյ նախագահ Հասան փաշա, հեռագրական և թղթատարական վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտի, կայս. թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ, նախկին Մեծ-Եպարքոս Ապտիւրրահման փաշա ու Խոճէմ փաշա, վախճանեալ Խայրէտտին փաշայի ապարանքը, Եղեռնադատ ատենի նախագահ Վասֆը էֆէնտի և Բարձր. Սամիհա Սուլթանուհին։

Արնաւուտքէօյ և Պէպէք.—Ալէքօ փաշա, Կէօչէեան Յակոբ էֆէնտի, Բարձր. Սուլթանուհիներու ծովեզերեայ ապարանքը, Բրէնս Հալիմ փաշա, Պետական խորհրդոյ նախագահ Արիֆի փաշա, Ճէվտէթ փաշա, վախճանեալ Միւզիրիս փաշայի ապարանքն և Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Րէշիտ պէյ։

Ռումէլի Հիսար, Էմիրկեան և Եէնիքէօյ.—Դատական նախարար Րիզա փաշա, Պետական խորհրդոյ անդամ Ալի պէյ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան Մէքթուպճի Ճէմալ պէյ, Բարձր. Մէտիհա Սուլթանուհին, վախճանեալ Բրէնս Մուսթաֆա Ֆազըլ փաշայի որդին Բրէնս Օսման փաշա, Պարսկաստանի գործակատարը, Եգիպտացի Ահմէտ Րաթիպ փաշա, նախորդ խտիվ Իսմայիլ փաշա, Պետական խորհրդոյ անդամ Էքրէմ պէյ, Քաղաքապետութեան Ե. շրջանակին տնօրէն Մանաս էֆէնտի, Արտաքին գործոց նախարարութեան հաշուակալ Գրիգոր էֆէնտի Խորասանճեան, արարողապետ Մունիր փաշա, կայս. անձնական Գանձուն նախարար Յակոբ փաշա, պարսկական թէմպէքիներու ընկերութեան տնօրէն Պ. Տը Զօհէյս, Շիրվան օղլու Եուսուֆ էֆէնտի, Պալթաճի Լէոնիտաս էֆէնտի և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Րաիֆ փաշա։

Թարաբիա, Պէյիւքտէրէ և Սարըեար.—Հելլենական, ֆրանսական, գերմանական, անգլիական ու ռուսական դեսպանատունք և դեսպանատանց պահակ չոգենաւք, Աբրահամ փաշա, Խասեան եղբարք, Հռոմի նախորդ դեսպան Սթեֆանաքի Մուզուրուս պէյ և Սեւ ծովու նեղուցին հրամանատար Մաղզար փաշա ինչպէս նաև Պէյիւքտէրէի ու Մէնարպուռնուի ծովեզերեայ գլխաւոր բնակարանք։

Սկիւտար և Գատըգիւղ.—Կայսերազուն իշխան Բարձր. Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի, Ներքին գործոց նախարար Մունիր փաշա, վախճանեալ Շէյխ Իւլ-Իսլամ Ահմէտ Խայրի էֆէնտիի ապարանքը, Սկիւտարի կառավարական պաշտօնատունն և այլ հանրային չէնքեր։

Պէյլէրպէյ և Չէնկէլքէօյ.—Կայսերազուն իշխան Բարձր. Վահիտէտտին էֆէնտի, նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի դուստր Բրէնսէս Զաթիմէ հանըմ, Դատական նախարարութեան խորհրդական Հաշիմ պէյ, Պոնեալի նախկին կուսակալ Սայիտ փաշա, Բ. Դրան Ամէտի դիւանատան տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ, Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Բարթուղիմէոս արքեպ., Ելմտական ժողովոյ նախագահ Իպրահիմ պէյ, Քօսթաքի Եօանիտէս էֆէնտի, Գուլէլի զօրանոցը։

Վանիքէօյ, Գանտիլլի և Անատօլու Հիսար.—Ելմտական նախարար Նազիֆ էֆէնտի, Մաքսային վերատեսուչ վախճանեալ Իզզեթ էֆէնտիի ապարանքը, Բարձր. Ճէմիլէ Սուլթանուհին, Դատական նախարարութեան Մէքթուպճի Շէվքէթ պէյ ու Հաշուակալ Նազիֆ էֆէնտի և Հանրային պարտուց վարչութեան պատուիրակ Մուրատ պէյ։

Գանլըճա և Պէյքոզ.—Վախճանեալ Սաֆվէթ փաշայի ապարանքը, Պալըքէսէրի նախկին կուսակալ Րէշատ փաշա, Զուլուգլուի կաղի մեծերանոցք, Ներքին գործոց նախարարութեան հաշուակալ Զիհնի պէյ և Մեծ-Եպարքոսին խորհրդական Թէվֆիգ պէյ։

Պոլիս.—Բ. Դուռն ու կառավարական բոլոր պաշտօնատունք, Բարձր. Սալիհա ու Նաջիմէ Սուլթանուհիք, Պաղտատի կուսակալ Հաճի Հասան փաշայի ապարանքը, Տպագրական Տեսչութեան երկրորդ օգնական Հիքմէթ պէյ, Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգին կուսակալ Աքիֆ փաշայի ապարանքը, Սիրքէճիի երկաթուղւոյ կայարանը, Ճիպալիի Րէժիի գործարանը, Միւչիր Շէրէֆ փաշա և Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյ։

Մաքրիգիւղ և Այաստեֆանոս.—Թաղապետական պալատին մէջ Էյֆէլի աշտարակին նման աշտարակ մը չինուած էր բիւրաւոր լապտերներով զարդարեալ և նուագածուաց խումբ մը կը նուագէր։ Զարդարուած էին կառավարական պաշտօնատունը, խամամ, Հայոց ու Յունաց վարժարանք, Զաթթիյէի հրամանատար Սալիմ փաշայի, եպարքոսական Մէքթուպճի Զիհնի պէյի, Քաղաքապետութեան ժողովոյ նախագահ Խալիլ էֆէնտիի, վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազ Խալիլ պէյի, Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականի օգնական Էլիաս էֆէնտի Զայեանի, նոյն նախարարութեան թարգման Միքայէլ էֆէնտի Կիւլլապեանի, Յունաց հանգուցեալ Պատրիարք Տ. Դիոնէսիոսի, Մաքրիգիւղի գայմագամ Մահմուտ էֆէնտիի, Եէնիտիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտիի և Զաուրանց բնակարանները։

Ղալաթիա.—Կամուրջին գլուխը գտնուած պահականոցը, բոլոր դրամատունք, ընկերութեանց գրասենեակներն և մեծամեծ վաճառատունք։

Մեծ Կղզի.—Ալի Նիզամի փաշա, Իպրահիմ փաշա, Նիքօլաքի փաշա, կղզիներու գայմագամ Մէհմէտ պէյ, Ծօն փաշա, Յակոբ էֆէնտի Նորատունկեան, Նուրեան էֆէնտի, Մկրտիչ էֆէնտի Մուրատեան, Տիմիթրաքի էֆէնտի Միզիքի, Պ. Պ. Խրիսօվէլօնի ու Ֆօսքօլօ, Արսլանեան-Մանուկ էֆէնտի և Ազարեան էֆէնտի։ Նոյնպէս զարդարուած էին բոլոր Օթէլներն և հանրային չէնքերը։

Հէյպէլի Կղզի.—Նաւային վարժարանը, Վիեննայի դեսպան Զիւա պէյի ապարանքը, Կրէտէի նախորդ կուսակալ Քօսթաքի փաշա Անթօբուլօ և Տիրինեան ու Պարաճանեան էֆէնտիներու բնակարանները։

Գընալը Կղզի.—Սինեքերիմ էֆէնտի Մանուկեան, Կարապետ էֆ. Սէֆէրեան, Պաղտասար էֆ. Ցակորեան և այլ կղզեբնակ ծանօթ անձանց բնակարանք։

* *

(*) Կուրծքի տկարութեան պատճառաւ քանի մը տարիէ հետէ Ալժէրի գացող կայսրորդին է Զարին կրտսեր որդին Կէորկի, ոչ դաշնաժառանգ Զարեւիչը։

Նիւթապէս անչափելի ըլլալով լուսազարդուած բոլոր շէնքերու անուանքըն հրատարակել մի առ մի, կը շատանանք գլխաւորներուն ընդհանուր յիշատակութեամբը։ Բայց մէկ խօսքով կարելի է ըսել թէ մայրաքաղաքիս մէջ չկար տուն մը, գիւղ մը եւ թաղ մը որ իր մասնակցութիւնը չունենար լուսավառութեանց եւ խրախճանութեանց մէջ։ Հրապարակներուն վրայ, Կալաթա Սէրայ, Թօփխանէ եւ այլ կեդրոն տեղեր, զինուորական նուագածութիւնք կըլլային։

Ծովու վրայ ոչ նուազ չքեղ էր տեսարանն քան ի ցամաքի։ Վսեմափառ լուսավառութեանց չքեղագոյնը կատարուած էր ի Միրկէօն, ուր Նախորդ Խալիլ Բարձր. Խալիլ փաշա իշխանավայել պերճութեամբ զարդարել տուած էր իւր ծովեզրեայ ընդարձակ ապարանքն՝ յարակից շէնքերով և դարաստաններովն հանդերձ։ Արեւելեան նուագածուաց ընտիր խումբեր ապարանքին արտաքին դրանց մօտ՝ յատուկ տաղաւարներու տակ՝ կը նուագէին ու կ'երգէին։ Քարափին երկայնութեամբ այնքան հոծ էր բազմութիւնն որ երթեւեկութիւնն անկարելի կը դառնար։ Քարափին առջեւ, շոգենաւակներն ու նաւակներն երկսեռ հանդիսականներով բեռնաւորեալ, այնքան խիտ առ խիտ կեցած էին, որ ուրեք ուրեք դժուարին կ'ըլլար ծովը ցամաքէն անջատող գիծը զանազանել։ Հեռաւոր թաղերէ եկած համախմբուած էին ի Միրկէօն՝ այլ եւ այլ ազգի անձանց հոծ բազմութիւն մը որք մինչեւ կէս գիշերն անցած՝ վայելեցին այնտեղ կատարուած հրախաղութիւնները, նուագածութիւններն ու մասնակցեցան խրախճանութեանց։ Դիւթական գիշերուան մը երեւոյթը կ'ընծայէր ծովն այնտեղ՝ իր ալեաց վրայ տարուբերելով՝ արեւելեան ու եւրոպական կանացի տարազներու գեղեցկատեսիլ խումբեր որք եղական հրապոյր մը կը սփռէին իրենց չուրջը։

Կէս գիշերն անցած, բազմութիւնը տակաւ առ տակաւ սկսաւ ցրուիլ ամէնուրեք ուր համախմբուած էր և լուսավառութիւնք ու հանդէսք վերջացան առաւօտեան դէմ, Օգոստափառ և սիրեցեալ Վեհապետին գահակալութեան տարեդարձի տօնը սըրտագին ցնծութեամբ ու արժանավայել չքեղութեամբ տօնած ըլլալու ընդհանուր գոհունակութիւնն ու քաղցր տպաւորութիւնը թողլով համայն ժողովրդեան վրայ։

* *

Հետզհետէ գաւառներէն հասած հեռագիրք եւս կը ծանուցանեն թէ ամէնուրեք չքեղ լուսավառութիւնք և հանդէսներ կատարուեր են ի պատիւ Գահակալութեան տարեդարձին։

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Զինուորական վարժարանաց վերատեսուչ Զէքի փաշա միանգամայն Թնդանօթարանի վերատեսուչ անուանուեցաւ և այս առթիւ Միւշիրութեան աստիճանին բարձրացաւ։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Խումս գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ կայս. թիկնապահ և սպայակոյտի Միրլիվա Քեամիլ փաշա։

Պարչէլոնայի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ Րէֆիք էֆէնտի, օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Պաթավիայի։

Պաթավիայի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ Վէլի պէյ։

Միթիլլէի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Մահմուտ պէյ, նախկին շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին։

Տէրսիմի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Մէհմէտ Ֆէվզի էֆէնտի, որ դատական պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովին կողմէ քննուած և արժանաւորութիւնը հաստատուած է։

— —

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Տպագրական Տեսչութեան երկրորդ օգնական Հըֆզի պէյի, իւր արժանաւորութեանն համար և իւր բարւոք պաշտօնավարութեանն ի վարձատրութիւն։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Ադրիանուպոլսոյ երեւելիներէն Մէհմէտ պէյի առ կայս. կառավարութիւնն իւր մատուցած ծառայութեանց եւ հանդանակութեանց մասին ըրած ջանքերուն ի վարձատրութիւն։

— —

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի բժիշկներէն Ֆերիք Արիֆ փաշայի ի վարձատրութիւն իւր բարւոք պաշտօնավարութեան։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ կայս. պալատան և կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան փաստաբան Րաիֆ պէյի, ի վարձատրութիւն բարւոք պաշտօնավարութեան։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայս. պարտէզներու քննիչ Րէշիտ փաշայի, ի վարձատրութիւն իւր բարւոք պաշտօնավարութեան։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ֆէնէր գիւղախումբին Միւտիր Հասան պէյի, իւր բարւոք պաշտօնավարութեան և աւազակներ ձերբակալելու գործին մէջ ըրած ջանքերուն ի վարձատրութիւն։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ և Լիագաթի արծաթ չքանշան՝ Հէքքեարի բնակող Շէյխ Համիտ և Ապտիւլհալիմ էֆէնտիներու, ի վարձատրութիւն այն գովելի ծառայութեանց զորս մատուցած են կայս. կառավարութեան։

— —

ԵԷՄԷՆ

Երեկի Թագվիմի Վէգայիի մէջ հրատարակուած է հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը.

Ինչպէս երեկ ծանուցինք, ի Եէմէն մէկ քանի անհնազանդ ցեղեր Նահանգին այլ և այլ կողմերը յարձակած ու խաղաղութիւնը վրդոված ըլլալով, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին զինուորական միջոցներ ձեռք առնուած էին։ Արդ, է. Զօրաբանակի հրամանատարին և Հօտէյտայի հրամանատարին կողմէ Սպարապետութեան ուղղեալ հեռագրաց համաձայն՝ իբրեւ հետեւանք այդ միջոցներու Սանաայի ու Եօմրանի կողմը գտնուող ապստամբք պատժուած և մէկ մասն ալ ներողութիւն խնդրած և այդ կողմերէն քաշուած են։ Այս լուրերէն եւս կերեւի թէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, այդ տեղւոյ խաղաղութիւնը վերահաստատուելով սոյն միջադէպն եւս ի մօտոյ պիտի անհետանայ։

— —

ՆԱՒԱՐՇԱՒ

Նաւարշաւի Կարգադիր Մասնախումբը կը հաղորդէ մեզ թէ, կայս. հրամանաւ՝ Մօտայի նաւարշաւը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի 22 օգոստոս, նախապէս ծանուցեալ կարգադրութեամբ։

Կարգադիր մասնախումբն այս իրիկուն ի նիստ կը գումարի ի Գատը գիւղ։

ՀԸՖԶԻ ՊԷՅ

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր պաշտօնաբաշխութեանց ցուցակէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իւլայի երկրորդ աստիճան շնորհել Տպագրական Տեսչութեան երկրորդ օգնական Հըֆզի պէյի։

Հըֆզի պէյ, ինչպէս կը յիշուի, դեռ վերջերս արժանացած էր կայս. շնորհաց, և իւր աստիճանի այս նոր բարձրացումը, զոր գոհութեամբ կ'արձանագրենք, արժանաւոր գնահատումն մըն է այդ տաղանդաւոր պաշտօնէին բարւոք պաշտօնավարութեան և արժանեաց։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ ՅՈՒՆԱՑ

Կիրակիէն ի վեր սկսաւ յունական եկեղեցեաց մէջ յիշատակուիլ պատրիարքական նորընտիր տեղապահ Գեր. Տորոթէոս եպիսկոպոսին անունը։

ՍԻԼՎԱՆԻ ԳԱՅՄԱԳԱՄԸ

Տիարպէքիրի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Նահանգին Իտարէի Ժողովին որոշմամբ՝ Սիլվանի գայմագամ Արիֆ էֆէնտի պաշտօնանկ եղած է, որովհետեւ իւր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած և այդ պատճառաւ գաւառակին տասանորդի տրոց վարձակալութեան տրուելու գործը խառնակ վիճակի մը մէջ մնացած է։ Արիֆ էֆէնտիի յաջորդած է Րիզա էֆէնտի, նախորդ փոխ-գայմագամ Ճէզիրէի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Հոլանտական կառավարութիւնը Լէօն Նէէրլանտէ պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Ցարութիւն փաշայի եւ նոյն նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ էֆ.ի։

Պարսկական կառավարութիւնը [illegible] պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Բեդրոսպուրկի օսմանեան դեսպան Հիւսնի փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

Ճաբոնի կայսրը [illegible] պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է կայս. թիկնապահ և նաւային Միրլիվա Հաքքը փաշայի, Սօլէյ Լէվան պատուանշանի երրորդ աստիճանը՝ դեր-ծովապետ Րիզա պէյի, Թրէզօր Սագրէ պատուանշանի երրորդ աստիճանը՝ կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան պաշտօնեայ Նիսիմ էֆէնտիի եւ նաւային դեր-ծովապետ Սէրմէտ էֆէնտիի, նոյն պատուանշանի չորրորդ աստիճանը դեր-հազարապետ Զիեա, Ահմէտ ու Մէհմէտ էֆէնտիներու և տեղակալ Ղալիպ էֆէնտիի։ Նոյն պատուանշանի հինգերորդ աստիճանը Մէհմէտ Ալի էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանաց գործածութիւնը։

ՊԱՆՔԱՅԻ ՈՒ ՐԷԺԻԻ ՆՈՐ ՇԷՆՔԸ

Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ՝ մաքսատուրքէ ազատ պիտի մնան ի Ղալաթիա Բէրչէմպէ Փազար կառուցուելու վրայ եղող Օսմ. Պանքայի ու Րէժիի յատուկ շէնքերուն համար Եւրոպայէ բերուելիք ամեն նիւթ ու պիտոյք։ Այս որոշում հաղորդուած է ձեռնհաս իշխանութեան։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Բաւական տարիներէ ի վեր Կ. Պոլսոյ և շրջակայից մէջ տեսնուած չէր այն փոթորկալից անձրեւն որ տեղաց շաբաթ առաւօտէն սկսեալ մինչեւ իրիկուն շարունակ և անհամար վնասներ պատճառեց մայրաքաղաքիս և շրջակայից մէջ։ Բազմաթիւ պատեր, հին տուներ, խանութներ փլան կործանեցան, ահագին ծառեր արմատախիլ եղան, այգիներ և պարտէզներ փճացան, և ուղխինահոս անձրեւի պահուն շատ մը գլխաւոր փողոցներու մէջ հեղեղն այնքան սաստիկ էր որ անցորդք ստիպուեցան բեռնակրաց շալակն ելնել և մէկ եզրէ միւսն անցնիլ։

Էյուպի մէջ և շրջակայները, ստորին թաղերու բոլոր տուներն ու խանութները ջրով ողողուեցան։ Կայծակը զարնուեցաւ Սկիւտարի մեծ մզկիթի մինարէին։ Ագսէրայի մէջ, աղքատ դասու պատկանող բազում տուներ բոլորովին թաղուեցան ջրոյ հեղեղներուն մէջ։ Բնակիչք տուներու մէջ փակուած մնացին, այնպէս որ Քաղաքապետութիւնը պարտաւորեցաւ գործաւորներ ղրկել զանոնք ազատելու համար Մեծ չուկային շատ մը վաճառատուններն եւս ողողուեցան։ Ի Քասըմբաշա, Թուրք ուսուցչի մը տան տանիքը փլաւ։ Բարեբախտաբար այդ պահուն տունին մէջը մարդ չկար։ Ի Գուզկունճուք, երկու պզտիկ կրպակներ որոց մին հրեայ փերեզակի մը և միւսն ալ յոյն հացագործի մը կը պատկանէր, ահեղ հոսանքէն քըշուեցան տարուեցան։ Հացագործ Քոսթի ինչպէս նաեւ Վասիլի անուն եղբայրն որ իւր քով կ'աշխատէր, խեղդուեցան։ Փերեզակի կրպակին մէջ կը գտնուէր հրեային անչափահաս որդին, զոր յոյն մը ազատեց։ Այ Սթեֆանոյի կողմը, քարաշէն կամուրջ մը կործանեցաւ։

Ի Գըզըլ-Թօփրագ, Գատըքէօյի մօտ, պզտիկ տղայ մը նոյնպէս տարուեցաւ հոսանքէն, բայց յաջողեցաւ ազատիլ։ Քեաթխանէի մօտ ահագին խոշորութեամբ քարի կտոր մը փրթաւ փլուրի մը կողէն եւ ձորակին մէջ գլտորեցաւ՝ առանց ոև է վնաս պատճառելու։ Ի Գատըքէօյ, մերձ ի Մօտա, կիսաշէն տուն մը բոլորովին կործանեցաւ։ Ի Բերա, Եէնի-Շէհրի կողմը, խել մը հին տուներ փլան, առանց մարդու կորուստ պատճառելու։ Ի Պալթա-Լիման, նպարավաճառի մը խանութն և սրճարան մը հեղեղներէն տարուեցան։ Միեւնոյն վայրը, խանի մը մէջ, երկու քիւրտեր խեղդուեցան, իրենց մարմինները կիրակի առաւօտ Պէպէքէն գտնուեցան։ Գապաթաշի և Տօլմապաղչէի միջեւ հողը պեղուեցաւ անձրեւին սաստկութենէն և թրամուէյի կառք մը ծանրապէս վնասուեցաւ։ Կամուրջէն մինչեւ Պէշիքթաշ տանող մեծ ճամբան ողողուեցաւ։ Բոլոր կրպակներն ու ախոռները ջրով ողողուեցան, կառքերն և ձիանք մինչեւ ծովեզրը քշուեցան։ Ձիերը մինչեւ վզերնին ջրոյ մէջ թաղուած էին, որով մեծ դժուարութեամբ ազատուեցան։ Փաղթականներու կառքեր, որոց միոյն ձի մը խեղդուած, ծովը տարուեցան։ Հեղեղք քշեցին տարին ծովեզրաց վրայ դիզեալ պարէններով լի պարկեր։ Սկիւտարի մէջ կոյանոցք պայթեցան։ Ալիպէյքէօյի և Քեհատ խանէի, ինչպէս նաև Եէտիքուլէի, Սիլիվրի-գաբուի, Թօփգաբուի, Սայը-եարի և Պէօյիւքտէրէի բանջարանոցք մեծապէս վնասուեցան։

Սթենեայի մէջ չորս անձինք ծովը քշուելով խեղդուեցան։ Բազում ձկնանաւեր ծովուն բացը տարուեցան և ընկղմեցան։

Մաքրիքէօյի, Այ-Սթէֆանոսի և Վէլի էֆէնտիի միջեւ գտնուող Այի-Մամայի ձորակները արագավազ հոսանքներու փոխուեցան։ Պասմախանէի և վառօդարանի շրջակայները երեք կամուրջներ փլան։ Երկաթուղւոյ կամուրջք վնասուեցան և հեռագրական գերաններ տապալեցան։

Արեւել. երկաթուղեաց երկաթեայ գիծը ծանր վնասներ կրած ըլլալով, եւրոպական ճեպընթացն, Ադրիանուպոլսոյ կառախումբն և վաճառաբարձ կառախումբեր չորս ժամ ստիպուեցան կանգ առնուլ յԱյ-Սթեֆանոս։ Ի Գատը գիւղ, Եօղուրտճու Չէշմէի մարգագետինը լճի փոխուեցաւ գետակին ողողմամբ։ Գատըգիւղի և Հայտար-Փաշայի միջեւ գտնուող քարաշէն կամուրջը մեծ մասամբ փլաւ։ Հայտար Փաշայի քարափին և հասարակաց պարտէզին մօտ գտնուող կամուրջը փլաւ, եւ երկաթուղւոյ գործարանը ջուրով ողողուելով՝ գործաւորք մինչեւ ծունկերնին հոսանքին մէջ՝ հազիւ կրցան ազատիլ։

Ժամը իննէն անդին Անատօլուի երկաթուղեաց կառախմբոց երթեւեկութիւնք դադրեցան, որովհետեւ երկաթուղին խախտուած էր ջուրերուն բերած աւազովն ու քարերովը։ Բուչ-Տիլլի կիկէն և Եօղուրտճի-Չէշմէի թատրոնը հոսանքին մէջ թաղուեցան։

Եւ այսպէս արկածներու անվերջ շարք մը յառաջ բերաւ սոյն ջրհեղեղանման անձրեւ, մայրաքաղաքէս սկսեալ մինչեւ Նիկոմիդիա։ Այդ օրն ամենուրեք երթեւեկութիւնք դադրեցան եւ միայն ահեղավազ հեղեղներ պտուտքեցան քանդելով, կործանելով, քշելով ամեն ինչ որ գտան իրենց բիրտ զօրութենէն վար։ Կիրակի առաւօտ անձրեւը դադրած էր։

ՍԳՕԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ և Պոուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ Ձեր Մօռուի ձկան իւղն, երբ այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաչակած է, մանաւանդապէս այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 29 և 30 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ծովակալ Ժերվէ ուրբաթ առաւօտ ի Փարիզ երկարօրէն տեսակցեցաւ ծովային նախարարին հետ։ Կը հաւաստեն թէ ծովակալն յոյժ գոհացուցիչ տպաւորութիւններ ունեցեր է իր ուղեւորութենէն։ Ծովակալ Ժերվէ ապա տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Յետ միջօրէի Ֆոնթէնպլոյի պալատը գնաց յայցելութիւն Հանրապետութեան Նախագահին։

—(Ֆ.) Պ. և Տիկ. Քառնօ սեպտեմբեր 15ին Շերպուռ պիտի երթան՝ ընդ առաջ ռուս նաւախմբին։

—(Ֆ.) Կատարելապէս ճիշդ է այն լուր թէ Պ. Կիրս Իտալիայէ վերադարձին Փարիզ պիտի այցելէ։

—(Ֆ.) Արտաքին գործոց նախարար Պ. Րիպօ քաղաքական մեծ բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ ի Պարօմ, սեպտեմբեր 17ին, այն արձանի բացման առթիւ որ կանգնուած է ի պատիւ Ֆէտէրպ զօրավարին։

—(Ֆ.) Նախկին երեսփոխան Պ. Պերժ Ծերակուտի անդամ անուանեցաւ Լուարի շրջանակին կողմէ։

—Պ. Քառնօ հրամանագիր մը ստորագրեց որուն համեմատ մէկ միլիոն Ֆրանքի վարկ մը կը բացուի Մարթինիքայի սոսկալի մրրկին արկածելոց ի նպաստ, և ուրիշ հրամանագիր մը որ ի Մարթինիքա առեւտրական արժեթղթոց պայմանաժամերը կ'երկարաձգէ։ Մարթինիքայէ եկած պաշտօնական վերջին հեռագիրք կը հաստատեն թէ մեռեալներու թիւն 378է և վնասք կը հասնին 50 միլիոն Ֆրանքի։

—Շաճիի անտառներուն մէջ մերձ ի Պարտօ հրդեհ ծագելով՝ 200 հեկտար տեղ հրոյ ճարակ եղաւ. վեց անձինք այրեցան։

—Փարիզի լրագիրք կէս-պաշտօնական տեղեկութիւն մը կը հրատարակեն ըսելով թէ Ռուսիոյ Ջարուհին հաւանօրէն պիտի ընկերակցի Կէօրկիյ մեծ դքսին ի պարագային յորում այս վերջինը ձմեռն Ալճերի երթայ անցունել. սակայն Ջարուհին իբր մայր եւ ոչ թէ իբր վեհապետուհի պիտի գայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վլատիմիր մեծ դուքսն և իւր ընտանիքն ուրբաթ առաւօտ Պերլին հասան։ Մեծ դուքսն ու դքսուհին անմիջապէս մեկնեցան ի Շվէրին. իրենց տղայք Փարիզ գացին։

—Ծովային իշխանութիւնք արգիլեցին անգլիացի շոգենաւու մը ցամաք հանել իւր բեռը որ յատկացեալ էր քիլիական [illegible] զրահաւորին։

—Զինուորական շաբաթաթերթը կը ծանուցանէ թէ արձակուրդ մը շնորհուած է պիզմարքեան գերդաստանի ազգականներէն Օկիւսթ Ֆօն Պիզմարքի՝ իբր անպաշտօն հազարապետ կայսերական հեծեալ վիշապազօրաց առաջին գնդին, ռոճիկ ընդունելու և զինուորական համազգեստ կրելու իրաւունքով հանդերձ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ Պելկրատի տպագրական տեսչութենէն ուղղեալ հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ կը հերքէ Սոֆիայի Պալքեան գործակալութեան հաղորդած մէկ լուրը թէ պուլկար կառավարութիւնը ի Պելկրատ բացատրութիւններ ուզեր է ի մասին սերպ զօրաց համախմբման պուլկար սահմանագլխին վրայ և թէ սերպ կառավարութիւնը խնդրուած բացատրութիւնը տուեր է։ Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ իր կողմէ կըսէ թէ «շատ գոհ պիտի մնային եթէ արտօնէին պալքեան գործակալութեան լուրը վերահաստատելու և սերպական հերքումը մերժելու իբրեւ ստութիւն»։

—Էլիզապէթ կայսրուհւոյն այս տարուան ընելիք ծովային ուղեւորութեան կարգադրութիւնը տակաւին չորոշուեցաւ, բայց կը կարծուի թէ Կ. Պոլիս չպիտի երթայ։

—Քոփենհակէ կը հեռագրեն առ Փոլիթիշէ Քօրէսփօնտէնց թէ իրազեկ ակմբոց մէջ բան մը յայտնի չէ Ռուսիոյ Կայսրուհւոյն մօտալուտ այցի մասին ի Ֆրանսա։ Որովհետեւ Կէօրկիյ մեծ դուքսը, որ միշտ հիւանդոտ է, ձմեռն Ալճերի պիտի երթայ անցունել, կ'ենթադրուի թէ կայսրուհին՝ մայրական հոգածութեամբ՝ իւր որդւոյն պիտի ընկերանայ. այս կը կարծուի ֆրանսական լրագրաց զրոյցին պատճառը։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ֆ.) Սերպիոյ ելմտական նախարարը բացարձակ կերպիւ ծանոյց թէ պիտի հրաժարի եթէ չյաջողի տասնհինգ միլիոն Ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքել, որու մասին ինք անձամբ պիտի բանակցի ի Վիեննա, ի Պերլին կամ ի Փարիզ։

—Քաղաքային զօրաց առաջին դասուն զինավարժութիւնք աւարտեցան։ Վաղը պիտի սկսին քաղաքային զօրաց երկրորդ դասուն զինավարժութիւնք, որք տասն օր պիտի տեւեն։ Այս զինավարժութենէ ետք հաւանական է որ մեծ ռազմափորձեր տեղի ունենան։ 60 հազար մարդիկ այս մօտք պիտի խմբուին Նիշի և Փիրոթի միջեւ։ Զինուորական ակմբոց մէջ կը հաւաստեն թէ պատերազմական նախարարը մտադիր է թնդանօթաձիգ զօրութիւնն աւելցունել 9 հարիւրամեթրնոց տրամագծով Պանժի ֆրանսական կարգ մը թնդանօթներ բերելով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Լա Պիւլկարի ֆրանսերէն լրագիրն յոյժ դրուատալից յօդուած մը կը հրատարակէ Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ. ի վեր կը հանէ Պուլկարիոյ Գերիշխան վեհապետին վսեմ յատկութիւններն. երկրին ամեն կողմը կատարուած յառաջդիմութիւններն ու բարեգործութիւններն հնգետասանամեայ կայսրութեան միջոցին։ Լա Պիւլկարի կը գովէ Վեհ. Սուլթանի գաղափարաց վեհութիւնը, իր զգացմանց բարութիւնն և քաղաքական տեսութեանց բարձրութիւնն. ի վերջ բանի երկար և բարեբաստիկ իշխանութիւն կը բարեմաղթէ Վեհ. Սուլթանի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 31 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսօր, ի Սոֆիա Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ի բացակայութեան արտաքին գործոց նախարար Պ. Կրեքոֆի՝ ընդհանուր քարտուղար Պ. Փանաեոթոֆ եւ օտար դեսպանք սովորական այցելութիւններն տուին օսմ. ընդհ. գործակալին։

—Պ. Պրուէն, Աւստրիոյ քաղաքական գործակալն ի Սոֆիա, այսօր իր արձակուրդէն դարձաւ։

ԱՐՄՏԻՔ

Պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ օգոստոս 21էն 27ի շաբթու միջոցին 14 միլիոն 260.000 քիլօ ցորեն արտածուած է Ռուսիայէ Էյտքիւհնէնի ճամբով (Գերմանիա)։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ֆ.) Ֆրանսայի Նախարարապետ և պատերազմական նախարար Պ. Ֆրէսինէ ի մօտոյ Շալոն պիտի երթայ ներկայ գտնուելու համար զօրաբանակաց հաւաքական փորձերուն։ Նախարարապետը Փարիզ պիտի դառնայ դէպի սեպտեմբեր 10ին, և նորէն պիտի մեկնի Հանրապետութեան Նախագահին հետ, որ ներկայ պիտի գտնուի՝ յաւարտ ռազմափորձերուն տեղի ունենալիք մեծ զօրահանդէսին։

—(Ֆ.) Ի Հռոմ, նախարարական լրագրաց հերքումներուն հակառակ, ընդդիմադիր կուսակցութեան թերթերը կը հաստատեն թէ Մասուայէ եկած լուրերը շատ գէշ են եւ թէ Իտալիա պիտի ըստիպուի նորանոր զօրքեր ղրկել՝ եթէ ուզէ իր գրաւած երկիրներն ապահով վիճակի մէջ պահել։

—(Ֆ). Զինաստանէն Լոնտոն հասած լուրերը վտանգաւոր կը յայտարարեն եւրոպացի ներկայացուցչաց կացութիւնն ի Զինաստան։

ՀՆԴԻԿԱՍՏԱՆ

ՀՆՏԱԽՏ

Գահիրէէ կը հեռագրեն առ Րէօթըր գործակալութիւն ի Լոնտոն թէ բոլորովին անհիմն է այն լուր թէ վերջին տասն հինգ աւուրց միջոցին էլ Թորի ուխտաւորաց մէջ բազմաթիւ մահեր պատահեր են. օգոստ՝ 11 էն ի վեր բնաւ մահ չէ պատահած։

[illegible]

[illegible]

Կալաթիա 20 Օգոստոս

[illegible]

3 [illegible]	108 5/8
3 [illegible] »	23 35

[illegible]

[illegible])	20 01
[illegible]	— —
[illegible]	20 03
[illegible] »	20 03
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	77 05
» » ժամ 5ին	— —

[illegible]

Փոխառութիւն	A. Սերի	43
»	B »	22 7/8
»	C »	20 03

[illegible]

[illegible] Սերի [illegible]	4 30
[illegible] »	8 18
[illegible] »	5 20
[illegible] »	4 27
Ռէժի …… » »	14 35
Թրամուէյ …… » »	572 1/2
[illegible] երկաթուղի …… Դր.	66 1/8
Բաժնեթուղթ Լոտրիայի … Դ. Ե.	123

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 31 Օգոստոս, ժամ 3 կէսը 40 վայրկ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 77
» » 4 1/2 %	105 20
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	18 52
Օսմանեան երկաթուղիք	66 37
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	345
Պանք Օթոման	553 75
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	— —
Քրէտի Լիօնէ	812 50
Իտալական Ռանթ 5 %	90 30
Հելլենական 5 % (1884)	406
[illegible] Թիւրք (1890)	417 50
Եգիպտական միացեալ	487 50
Պանք տը Բարի	763 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	444 37
Ռիօ Թինթօ	543 75
Մէռիտիօնալ	611 25
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	356 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 28

Լոնտոն, 31 Օգոստոս, ժամ 6 կէսը 15 վայրկ.

Անգլ. քոնսոլիտէ	95 7/8
Օսմ. » Սերի Դ.	18 1/4
» » » Գ.	43
» » » Բ.	22 7/8
» » »	18
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթոման	12
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	96 1/4
» առանձ. (բրիվիլեժիէ) 1890	91 1/8
Ռիօ Թինթօ	21 1/2
[illegible]	103
Հելլենական 5 %	80 3/4
[illegible] »	62
Ռուսական 1890	96 1/4
Այտընի երկաթուղի	21 1/2
Գասապայի երկաթուղի	16 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 470

Վիեննա, 31 Օգոստոս, ժամ — [illegible]

Օսմանեան երկաթուղիք	31 80
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	158
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 85
» Փարիզի »	46 52

Պերլին, 31 Օգոստոս, ժամ — [illegible]

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 31
» Փարիզի »	80
Ռուսաց թղթադրամ	206
[illegible]	62 50
Օսմ. [illegible] քոնսոլիտէ Սերի Դ.	17 90

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Գլխավճար 4 առ %ի բրիօրիթէ պարտատոմսից. Բ. վիճակահանութիւն 1891 օգոստոս 1|13ին.

12101 — 12150	14551 — 14600
16801 — 16850	20151 — 20200
20201 — 20250	28601 — 28650
45601 — 45650	46801 — 46850
63651 — 63700	70051 — 70100
76551 — 76600	101251 — 101300
108151 — 108200	110551 — 110600
129951 — 130000	153801 — 153850
154401 — 154450	162401 — 162450
182851 — 182900	184901 — 184950
185701 — 185750	191701 — 191750
201451 — 201500	211001 — 211050
216301 — 216350	226251 — 226300
238101 — 238150	244551 — 244600
254201 — 254250	262401 — 262450
276151 — 276200	288201 — 288250
297451 — 297500	302701 — 302750
303251 — 303300	362751 — 362800
366301 — 366350	370301 — 370350
376851 — 376900	390801 — 390850

Գլխավճար 1890ի 4,999,500 օսմ. փոխառութիւն պարտատոմսից. Երրորդ վիճակահանութիւն 1891 օգոստոս 1|13ին.

6651 — 6700	7151 — 7200
19451 — 19500	19651 — 19700
27351 — 27400	33701 — 33750
37101 — 37150	48601 — 48650
56451 — 56500	68851 — 68900
75601 — 75650	78751 — 78800
87151 — 87200	94601 — 94650
126401 — 126450	141351 — 141400
151051 — 151100	164301 — 164350
167801 — 167850	190901 — 190950
196701 — 196750	198951 — 199000
216601 — 216650	217851 — 217900

ԱԶԴ

ԹՈՄՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Սալէրնօ շոգենաւը, նաւապետ Բիքըրին, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ։

Օթէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Մըրնի, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է անցեալ ամսոյ 31ին, և ամսոյս 15ին աստ կը սպասուի։

ԱԶԴ

Ֆլովինեան շոգենաւը, նաւապետ Փրիոր կը սպասուի Լիվըրբուլէ ընդհանուր վաճառքով դէպ ի 8 սեպտեմբեր։

ՀՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Գործակալ Ֆլովինեան շոգ. ընկ.

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ԻԼԱՆ

Միւպայեա օլունաճագ օլան 424,500 գըրէհ տագըմը 38,000 գըրէհ նօհուտ վէ էրինէ օլ մըգտար Փասուլեա վէ իւչէր պին 600 քիլէ ճէտիտ պուղտայըն աղըսթօս րուժինին 21 ինճի չարշէնպէհ կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի թէգարրուր իտէճէք Փիյաթլարընտան 100 տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 աղըսթօս 1891 Նօ. 58 1—3

Պէգ Փապրիգաի հիւմայունընտա մէվճուտ օլուպ Փիրուխթ օլունաճագ քէօհնէ պուխար գազանլարընտան գաթ օլունմուշ լէվհա թիմուրլարը պէտէլի Փապրիգա վէ անպարլարընտա գէնտու նամընա ամէլէ իւճրէթի վէ եախոտ գէնտու նամընա էչեա պէհասը սէրկիլէրի գապուլ օլունմագ իւզրէ միւզայէտէյէ իճրա օլունաճաղընտան իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Աղըսթօս 1891 Նօ. 59 1—3

Նիզամիյէ Սարաճխանէ անպարընտա միւթէրաքիմ վէ մէվճուտ օլուպ Փիրուխթ օլունմագ իւզրէ անպարը մէզքիւրտէ մէվգըրի միւզայէտէյէ գօնուլմուշ օլան մալլըմ իւլ մըգտար խուրտավաթըն սաքըթ քէօհնէ վէ խուրտա էշեաի սարաճիյէնին պէտէլինէ գէնտու նամընա էշեա պէհասը վէ եախոտ անպար վէ Փապրիգալարըն գէնտու նամընա ամէլէ սէրկիլէրի գապուլ օլունմագ իւզրէ թէքրար միւզայէտէլէրի իճրա օլունաճաղընտան իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Աղըսթօս 1891 Նօ. 60 1—3

Եէրլի խըմալի վաքէթա գըրէհի ճէտիտ 3000, պէհէր գըրէհի ճէտիտի 16 ղրուշ. Եէրլի խըմալի թօգմագլանմըշ համէքեարի քէօսէլէ գըրէհի ճէտիտ 3500, պէհէր գըրէհի ճէտիտի 13½ ղրուշ։

Պէյգօզ գալէվրախանէ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պալէատէ 2 գալէմ քէօսէլէ վէ վաքէթա փիեաթը մուրագգամէլէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ, աղօսթօսըն 19ունճու կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 աղօսթօս 91 Նօ. 57 4—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՍՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի հատուցման համար մինչև ցարդ տուած վնասներն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

THE CYCLOSTYLE DUPLICATING APPARATUS

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԻՉ ԳՈՐԾԻ

(ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ ԿԷՍԹԷՆԹԸՐԻ)

Կարելի է 2000 նման օրինակներ (copie) արտադրել սեւ և անջնջելի մելանով ամէն տեսակ Շրջաբերականներու, Գրութիւններու, Նկարներու և Երաժշտութեան։

Առանց լուացքի, լոգացման, ելեքտրականութեան, քիմիական արտադրութեանց կամ անիլէններու.

Այս միջոցը պարզ, արագ, մաքուր, դիւրակիր և ամէնէն աւելի խնայողական է։

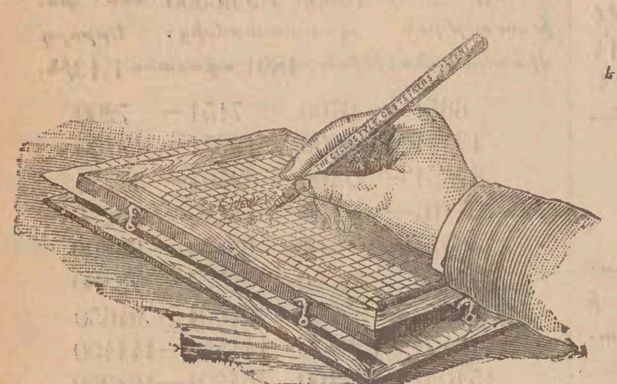

Ուրիշ միջոցներու վրայ Ընդօրինակիչ Գործիին ունեցած առաւելութիւնքն հետեւեալներն են։

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. — *Բոլոր հետեւ օրինակներն սեւ մելանով կ'ըլլան և գրութեան գրոշմը կը պահուի, այս միջոցով տպուած շրջաբերական մը ձեռքով գրուած նամակի մը ճիշդ նմանը կ'ըլլայ։*

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — *Այս միջոցով կը ստացուի երկու հազար հատ օրինակներ այնքան լաւ որքան տասն օրինակներ, և վերջինը պէտք ըլլայ առաջնոյն չափ փայլուն։*

3. ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — *Մատիտով գրել գիտցող ամէն մարդ կրնայ նաեւ գրիչով գրել։ Տղայ մ'իսկ կրնայ օրինակներն առնել։ Խճողուած մեքենականութիւն մը չի կայ որ աւրուի։*

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. — *Ընդօրինակիչ գործիին պահպանումն աւելի աժան կ'ըլլայ քան ուրիշ միջոցի մը («ժելաթինի» գրեթէ կէսն)։ Իւրաքանչիւր գործիքի հետ բաւական նիւթ կայ՝ վեց ամիս գործածելու համար (շաբաթն անգամ մը աշխատելով)։*

5. ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. — *Բնագիրն այնքան շուտ կարելի է գրել որքան մատիտով (թանձր մելանի հետ մաքառելու պէտք չկայ) և գրութիւնը լմննալուն պէս օրինակներուն կարելի է սկսիլ. Թանաքուած գլանաձեւ ճախարակ մը մաքուր և յստակ տպագրութիւն մը կ'արտադրէ։ Ժամուան մը մէջ 60 օրինակ կարելի է հանել։ Պզտիկ ծաւալով շրջաբերական մը կրնայ գրուիլ և կէս ժամուան մէջ 200 օրինակներ ունենալ։*

6. ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ. — *Կարելի է երկար ատեն բնագիրը մէկ կողմ թողուլ, և յետոյ ուզուածին չափ օրինակներ հանել անկէ։*

7. ՍԽԱԼՆԵՐՆ ՈՒՂՂԵԼ. — *Եթէ սխալ մը կարելի է ուղղել պարզապէս փթամոտով քերթելով ընջուելիք խօսքերը և անոնց տեղ գրելով ուղղուած խօսքերը։*

Այս միջոց անպատեհութիւններէ զերծ է, զորս ունին ուրիշ գրութիւններ։ 2281
Այս հաջակաւոր ընդօրինակիչ գործիին կ. Պոլսոյ վաճառողն է ԷՏՄԱՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական ընդհանուր մթերանոց Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան թրամուէյից, 95 և 97

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ չգտնելով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն [illegible] կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մը չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնօմի Էնթէրնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը եւն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻԲՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՄԻՍԸՍ Ս. Ա. ԱԼԼԸՆԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, փերկինը ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը աներեւոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամէնքը որոնց մախրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Ներկ չէ, և ամենևին ցեան մը չունի։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր Միսըս Ս. Ա. Ալլընին Աշխարհահռչակ Մազ Նորոգիչը. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). *Փարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի ամէն սափրիչներու, անուշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։*

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան եղբարց դեղարանը Եէնի ճամի փողոց թ. 18 և ի Ղալաթիա Եուքսէք քալտըրըմ Նոմօն Պարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց թիւ 433, Իզմիտոսի անուշահոտութեանց վաճառատունը։ 2218

ԲԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգ. Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի փնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԷՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՍԱՐԸԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց
Սթամպօլ, Պաղչէ-Գաբու թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 19

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ և իցէ ԶԵՂՉԻ *կը կատարուին։*

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթալ խան։

THE BRITISH AND FOREIGN

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ	անգլ. ոսկի	1,340,000
Պահեստի դրամ	» »	600,000

Այս ընկերութիւն, որ 25 տարիէ ի վեր այնքան հանրածանօթ եղած է մայրաքաղաքիս մէջ, Universal *ընկերութեան հետ ձուլուեցաւ։ Այժմ աշխարհիս սոսկ ծովային ապահովագրական ընկերութեանց մէջ ամենէն զօրաւորն է և իւր դիրքով հասարակութեան կ'ընծայէ ուրիշ ամեն ընկերութենէ աւելի ապահովութիւն։*

Մասնաւորապէս նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ապրանքներ, դրամածրարներ, յանձնարարեալ ծրարներ, ևն, շոգենաւի, առագաստանաւու, թղթատարի և երկաթուղւոյ միջոցաւ, խիստ չափաւոր գիներով։

Աւելի տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք դիմեն Պոլիս, Բիւզիւք Աչըր Էֆէնտի խան։
32 *Գործակալ,* ԷՏՎԱՐՏ ՊԱՐՖԻԼՏԻ

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

[illegible]

ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ *դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Գ. Բօուէլ կ'ընդունի անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։*

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մառի Ռօզ հաջակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ. «1 Յունուար 1890 — Սիրեցեալ.. Կը հարցունէք թէ ինչպէս զերծ մնացի ինֆլուէնցայէն, թէ որպիսի գաղտնիքով կրցայ այնքան փայլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս. Ընծ. միմիայն գործածութեամբ Բօուէլի «Պալսամ օֆ Անիզիտ» կոչուած դեղով. Այս հաճելի դեղին կանոնաւոր գործածման կը վերագրեմ՝ ձմրան դառն եղանակին յատուկ զանազան հիւանդութիւններէ զերծ մնալս, որով կրցայ ի գերեւ չի հանել հասարակութեան յոյսերը. Գործածեցէք ուրեմն Բօուէլի այս սպեղանին. աներկբայ պիտի բուժէ զձեզ» Ջերդ ՄԱՌԻԱ ՌՕԶ ՄԷԲԸԼՍԸՆ

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։ — Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԻ, *4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս օտ, Լոնտոն։*

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.
2214 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան թրամուէյից, 95 և 97

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ — *Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը* ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ *է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, և առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումներ։*

Կը բուժէ գժտարամարսութիւնը, ջղային և սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի և երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն և ապառումը. կը կազդուրէ կենսական ոյժերու ինչ և է կորուստ որ յառաջ եկած է ինչ և է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան և սոյն հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն և սխտանիշք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ *ջղային հիւթ և ուղեղային գոյացութիւն կ'առթէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է. Առնական կորովը կը կենդանացունէ անօրգական ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն և մտքին տալով հանգստութիւն և առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Անօրժահամ է, կը զուէ և կը ճոխացնէ արիւնն և նոր առուգութիւն մ'կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան և մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան և մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելմամբ և կորովութեան և բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց ի վեր կորուսած էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Անօրժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ և կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լեցնալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ և առողջ գոյն մը կ'առնէ, մազերը ոյժ կ'առնուն։*

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England *վրան փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ [illegible] բազմաթիւ վտանգաւոր և վնասակար կեղծիք։*

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,
2214 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան թրամուէյից, 95 և 97

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիթ կիր և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ *և* ՊՕՈՒՆԻ, *ի Նիւ-Եորք։*

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐԱԵԼ 221

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՑԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս Ներկն ո՛չ չափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ, ի առաւելութիւնն է հերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերեւ հանել, կը կասեցունէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ թեփէ կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին. Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Այսպէս գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ցամքի։ Բոլոր մազերը մէկ [illegible] մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն ապագային պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Միայն դէմքն և ձեռները լուալ առ ի զգուշութիւն։

Ծան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքալով. ապա [illegible] ետքը է այդ ներկին մէջ թաթխուած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կու գայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, *Վոյվոտա պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։* 2214

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les *Papiers*, les *Poudres*, les *Cigarettes*, à base de **narcotiques**, calment **momentanément** vos *souffrances épouvantables*, mais vous tuent *sûrement*.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste **Lastes**, perfectionnée et préparée par
Mario LECHAUX, Ph^{n}-C^{le}, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la *médication* et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՖԸՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջակ. թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Իւմնիէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ սրդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւեալ իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժիտ համար ամէն տեսակ ճարմակեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, քալիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, անդամի պիտոյք, շապիկ, շապկենկեր, ստամանք, փլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդապատկառներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելուած մի բրած է նաեւ ապապրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ սրդէն ճաւ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու քաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պահանջեն։ Կը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բաղթոնէր խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ 8

ԱՅԷՐԻ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ քինաքինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը առոյգ դիտողն ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվնասելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առ անուններ տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագաւն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար առոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 22

COMP 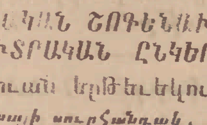 RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԻԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 19/31 *Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։*
Գշ. 20/1 *Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով*
Դշ. 21/2 *Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։*
Դշ. 21/2 *Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։*
Եշ. 22/3 *Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։*

Ազդ. — Օգոստոս 20/2, երեքշաբթի օրը կ. պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպի Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ